

Laiškai *lietuviams*

ŠIAME NUMERYJE:

Religija už geležinės uždangos

Motina

Artimo meilė visuomenės veikloj

Paklauskime savęs

Prošvaistės kentėjimų naktį

Vaiko plėtros bruožai

Tikroji gražuolė

TURINYS

Motina — Alfonsas Grauslys	131
Artimo meilė visuomeniniame veikime — Juozas Brazaitis	134
Prošvaistės kentėjimų naktį — Dr. J. Prunskis	138
Religija už geležinės uždangos — G. Kijauskas, S.J.	141
Paklauskime savęs — A. Šmulskštienė	147
Ryškesnieji vaiko dvasinės plėt- ros bruožai... — D. Petrutytė	150
Tikroji gražuolė — O. Alginienė	154
Laiškas būsimajam kunigui ..	156
Ar ne laikas pagalvoti? — Dr. P. Mačiulis	159

“Laiškai Lietuviams” — Tėvų Jė-
zuitų leidžiamas mėnesinis žurnalas.

Redaktorius—Juozas Vaišnys, S.J.

Admin. — Petras Kleinotas, S.J.

Redakcijos ir Administracijos ad-
resas: 2345 W. 56th Street, Chicago
36, Illinois. Tel. REpublic 7-8400.

Letters to Lithuanians. Published
monthly except July and August,
when bi-monthly, by The Jesuit Fa-
thers of Della Strada, Inc., 2345 W.
56th Street, Chicago 36, Illinois. Tel.
REpublic 7-8400. Yearly subscrip-
tion three dollars. Single copy 30
cents. Entered as second class mat-
ter at the Post Office at Chicago,
Ill. Additional office of mailing in
Thompson, Conn.

Viršelis ir vinjetės A. Kurausko
Immaculata Press

Motina Lietuva

(dalis)

V. Stančikaitė

Laiškai *lietuviams*

1960 GEGUŽIS
(MAY)
VOL. XI, NO. 5

RAUDONIEMS SAULĖLYDŽIAMS BEGĖSTANT,
BALTŲ ROŽIŲ SIDABRINĖS AKYS ŽIŪRI Į MANE PRO LANGĄ...
IR NUSKYNIAU VIENĄ BALTĄ ROŽĘ,
IR GLAUDŽIAU PRIE ŽIEDO KARŠTĄ KAKTĄ... MOTIN MANO!
AR NE TAVO RANKOS — BALTOS, MEILIOS, KVAPIOS IR ŠVELNUTĖS —
TAIP MANE MEILINGAI GLAMONĖJA?...

* * * * *

IR PRAĖJO VISKAS, IR PRABĖGO...
PRAĖJAI IR TU, O MOTIN MANO, Į DAUSAS IŠLĖKUSI IŠ LIZDO...
O LIZDELĮ VIESULAS SUDRASKĖ...
TIKIU: VĖL KADA NORS PAGLOSTYS MANO VEIDĄ
RANKELĖS ŠVELNIOS, KVAPIOS, KAIP TOS ROZĖS,
IR TAVO LIŪDNOS AKYS MAN ŠYPTELĖS LAIMINGAI.
PRIE RANKŲ TŲ BRANGIŲ PRIPUOLUS ILGIOMS LŪPOMS,
KAIP TOMAS, VIEŠPATIES ŽAIZDAS KAI PALYTĖJO,
SUŠUKSIU LAIMĖJ SKĘSDAMA: MAMATE MANO!

(Šatrijos Ragana: Sename Dvare)

Kas yra motina?

TAI MOTERIS, kuri skausmuose, net su pavojumi gyvybei, mus pagimdė. O tie skausmai buvo tokie dideli, kad dieviškasis apreiškimas, juos vaikui primindamas, įspėja: "Neužmiršk savo motinos vai-
tojimų" (Ekli. 7, 29). Tai moteris, mums artima arčiausia artimybė, už kurią nėra artimesnės, nes prieš pagimdymą mes buvome viena su ja: buvome tas vaisius, kurs motinos kūne tartum ant medžio išaugo ir gimdymu buvo nuskintas, kad savarankiškai gyven-
tų. Tai moteris, kuri mus savo krauju maitino, prieš mums gimstant, kuri, ir mums gimus, nenustojo savo kūnu maitinti. Štai kodėl pirmaisiais krikščionybės amžiais, kai mokėta į viską skaisčiau žiūrėti, taip dažnai buvo galima matyti Dievo Motinos, maitinančios Kūdiki, paveikslą.

Būdama motina įvairiopa fizine prasme, ji ne mažiau buvo motina ir dvasine prasme, nes, mus savyje nešiodama, gimdydama ir maitindama, ji mus mylėjo. Ji apie mus nesąmoningai svajojo, mūsų ilgėjosi ir mus glamonėjo, kai, dar būdama mergaitė, žaidė su lėlėmis. Tų lėlių veiduose jos pasąmonė jautė mus ateisiančius; jas bučiuodama, ji bučiavo mus.

Motinos meilė savo vaikui — tai didžiausia meilė pasaulyje. Joks kitas tuo vardu vadinamas jausmas negali šios meilės viršyti ir net jai prilygti...

Visokia kita meilė, pvz. vyro meilė moteriai ar moters vyrui, ją analizės spinduliais peršvietus, yra pilna nesąmoningos savimylės, o motinos meilė yra pilna skaidraus nesavanaudiškumo. Tai yra meilė, kuria mums nereikia abejoti, nereikia bijoti ar drebėti, kad ji atšals, mus pamirš, kitą mūsų vietoje pamils. Tik ji viena žemėje tikrąją prasme rūpinasi mūsų likimu, kenčia dėl mūsų gyvena mumis ir, gal būt, tikrą ir absoliučią vienvietę pajunta žmogus, tik motinos netekęs. Tik tada visas pasaulis jam virsta tyrais.

Motinos širdis — tai stebuklingiausias Dievo kūrinys žemėje. Kiek jame nuostabių paslapčių, koks tos širdies ilgesys, kai nori vaiką matyti, o jau nesitiki šioje žemėje jo išvysti. "Kaip skaudu pamanyti, kad jau niekad nebesimatysime, niekada, visam laikui išsiskyrę. Kai aš pradėdau galvoti, taip man pradeda ašaros byrėti, kad negaliu susilaikyti, tiek verkiu, kad bloga pasidaro..." (vienos motinos iš Lietuvos laiško žodžiai). O koks begalinis skausmas varsto jos širdį, kai vaikas skriaudžiamas, kankinamas. Niekartą ji alpsta, eina iš proto, atsistojusi vaiko kančios akivaizdoje. O juk meilės didumas matuojamas kančios didumu! Nenuostabu, kad dieviškasis apreiškimas gretina Dievo meilę žmoni-
jai su motinos meile vaikui: "Kaip meiliai glaudžia motina vaiką prie savęs, taip aš jus paguosiu" (Iz., 66, 13). Dar jautresnio sugretinimo imasi Išganytojas, kai, įspėdamas nuodėmingą Jeru-

zalę, jai priekaištauja: "Kiek kartų aš norėjau surinkti tavo vaikus, kaip vis-ta surenka savo viščiukus po sparnais, ir tu nenorėjai" (Mat. 23, 37). Todėl teisingai jautė poetas A. Juragis, kai, motinos širdį vertindamas, rašė:

"Pasaulis tuščias būtų vis,
Kaip žemė be margų gėlių —
Be tavo, motina, širdies
Ir tavo meilės spindulių."

Tad atsakydamas į klausimą, kas yra motina, kiekvienas gali sakyti: "Tai moteris, kuri mane stipriau myli negu bet kuri kita moteris pasaulyje."

Lietuvės motinos kančia

Nėra abejonės, kad skausmingiausia tėvynės pavergimo kančią turi iškentėti lietuvė motina, kuri vienu ar kitu būdu yra nustojusi savo vaikų. Atsiskyrimo ilgesys ir nejauki nežinia, kai vaikai yra išvykę ar išvežti, motinos naktis paverčia pusiau budėjimu. Niekartą nemigo naktimis ji žiūri išverktomis akimis į tamsą, drebančiomis rankomis varstydama rožančių ir nuolat besimelsdama už atskirtuosius vaikus. Ką galėjo pajusti lietuvės motinos, kai matė miestelių rinkose sužalotus ir subiaurintus savo sūnų partizanų kūnus! Tik jos pačios galėtų tą vidaus siaubą nusakyti.

Jeigu dalis motinų dar ir turi su savimi mažus vaikus, tai tie vaikai vis labiau ir labiau prieš ją kurstomi, išplėšiami iš jos globos, iš jos minčių ir jausmų pasaulio ir pripildomi svetimomis mintimis ir svetimais jausmais. Svetimu tautai auklėjimu nuolat gilinama dvasinė bedugnė tarp jos ir jos vaikų ir ji su skausmu nekartą pajunta vis didėjantį vaikų svetimėjimą ir negalėjimą susikalbėti su jais. Nors neturime tikslų žinių, ar jau daug vaikų šitokiu būdu išplėšiama iš tėvų globos ir iš jų dvasinio pasaulio, bet to-

kių jau tikrai yra. Ar šitokia kančia nėra kartais sunkesnė už atsiskyrimo kančią, nes juk vidaus svetimumas labiau atitolina vienus nuo kitų negu fiziniai atstumai.

Norėtųsi, kad šią paskutiniosios kančios rūšį pajustų ir motina tremtinė laisvajame pasaulyje, kuri gal visiškai nesijaudina, kad jau beveik nesusikalba su savo vaikais gimtąja kalba, kuri mato juos dvasiniai sudarkytus svetimų blogų papročių, nustojusius lietuviško turinio ir pasidariusius nei šiuo nei tuo. Gal čia ir glūdi didžiausia tremties tragedija: išvykome iš savo krašto, kad išliktume tokie, kokie esame, o štai dabar ir savo vaikuose ir mumyse pačiuose pastebime, kad esame pasikeitę, nustoję turinio ir tautinių bei religinių nuotaikų, kurias išsaugoti buvome pasiryžę. Toji tragedija būtų dar baisesnė ir beviltiškesnė, jei paaiškėtų, kad tų išsineštų iš tėvynės vertybių mes laisvajame pasaulyje labiau nustojome negu psilikusieji Lietuvoje.

Motinos atsiminimas auklėja

Kad motinos atsiminimas daro įtaką žmonių nuotaikoms ir elgesiui, tai duoda pajusti rašytojas Dostojevskis. Jis pasakoja, kad Sibiro kalėjimo liginėse gulėjousių apipultas nuogas kalinio lavonas. Jį saugojęs kareivis liūdnai pastebėjo: "Ir jis turėjo motiną". Tais žodžiais jis norėjo pasakyti, kad ir tas miręs kalinys vertas užuojautos ir pasigailėjimo, nes motina, jį matydama, labai kentėtų.

Kaip labai pasikeistų žmonių santykiai, kaip daug blogio būtų išvengta, jei, kurį nors besiryždami įskaudinti, prisimintume, kaip liūdnai pažvelgtų į tai jo motina, jeigu čia ji būtų. Kokia graži būtų vyro ir žmonos artimybė, jei vyras, su meile prisimindamas

savo motiną, mokėtų ir į savo žmoną pažvelgti iš motinystės taško — kaip į savo vaikų motiną. "Kiekviena moteris, kuri yra laikiusi vaikelį ant rankų, yra man šventa, ji yra tarsi žmogus, apsilvilkęs šventu rūbu, dėl to aš prieš ją lenksiuosi, kol būsiu gyvas" (Foerster).

Vienoks ar kitoks žmogaus elgesys su savo motina gal geriausiai apsprendžia to žmogaus vertę. Rašytoja P. Buck sako, kad jeigu vaikas neišmoksta savo tėvų tikrai mylėti, tai jis gyvenime nieko tikrai nemylės. Štai kodėl jaunuolė, besirengdama tekėti, turėtų stebėti, kaip jos būsimasis elgiasi su savo motina. Pamašiai ir jaunuolis turėtų spręsti apie savo būsimąją. Juk jeigu jis ar ji su savo artimiausia biau-riai elgiasi, tai jų meilės žodžiais negalima tikėti, nes kai sukasdienės, kai apsipras, ne kitaip elgsis ir vienas su kitu. Kiekvieno pagarba ir meilė motinai pagrįstai suteikia vilčių, kad jis gerbs ir kitą asmenį. Tad visai teisingai jautė ir vertino žmogų toji R. Tagorės "Sudužime" vaizduojama moteris, kuri, girdėdama kaip vienas vyras, suminėdamas savo motiną, visada palydėdavo savo žodžius tokia kilnia ir pagarbia veido išraiška, kad ji negalėdavo susilaikyti, nepažvelgusi į jį pilnu pagarbos ir nustebimo žvilgsniu, ir jos širdis jam pilnai atsivėrė.

Motinos atsiminimas sukelia ir religinių nuotaikų. Jei prisiminsime, kad už visos kūrybos slepiasi Kūrėjas ir kad negali būti tokio gėrio kūrinyje, kurio priežastis ir šaltinis nebūtų Kūrėjuje, tada ir motinos meilė aiškėja, kaip Dievo meilės žmogui pasireiškimas, ir motinos širdimi pats Dievas mus myli. Štai kodėl motinos meilė yra surišta su religija ir todėl gali ir turi būti religinio mokymo ir auklėjimo turinys. Jeigu tad dėkojame Dievui už

visas gėrybes, jeigu dėkojame už saulę, kuri viską ugdo, tai kodėl nedėkoti ir už motinos meilę, tą dvasinę saulę, kuri ugdo žmogaus dvasią!

Meilė už meilę

Net ir geriausias vaikas niekada negali ir neįstengia pakankamai atsilyginti motinai už meilę, nes tos meilės visų heroiško pasišventimo gali- mybių jis ne visada turėjo progos patirti ir net įsivaizduoti. Kas yra motina ir jos meilė, dažniausiai pajuntame per vėlai, kai motinos nustojame. Tik tada, kai jos gerasis balsas nutyla, kai josios ranka jau nebeglosto, kai josios žingsnių jau nebegirdime — pajunta- me gyvenimo nykumą. Tik tada baisu pasidaro, kad savo neklusnumu, nege- rumu iš jos akių ašaras išspaudėme ir taip jos gyvenimą trumpinome. Ir tai iš tų akių, kurios daugiau negu kurios kitos pasilenkusios prie mūsų lopšio ir paskui visą gyvenimą su meile į mūsų veidą žiūrėjo. Taip mes ne- kartą kankiname ir žudome tas, kurios mus stipriausiai myli ir kurių vieninte- lis apsigynimo ginklas, taip mažai mus jaudinęs, yra jos tyli kančia. Ar tad nėra aukščiausias širdies sukietė- jimo ženklas, kai vaikas gali šaltai žiūrėti į verkiančią dėl jo kaltės mo- tiną ir nepulti ant kelių prieš ją ir drauge su ja pravirkti?

Už meilę atsilyginti meile, už vai- kystės globą — tėvų senatvės globa, už dainuotas lopšines, sektas pasakas ir pirktus žaislelius — viena kita kart- kartėmis sudaroma proga pajvairinti jų gyvenimą, už visą švelnumą — švelniais, ramiais (ne pakelto nekam- traus tono!) žodžiais lengvinti jų tems- tančio gyvenimo vakaro dienas. Nie- kada nereikia pamiršti, kad seni tė- vai yra arčiau amžinybės, tad labiau svečiai šiame pasaulyje negu jaunie-

ji; o su svečiais juk maloniai elgiamasi. Pats didžiausias žmogaus dorovinio vertingumo egzaminas — tai jo elgesys su senais, ligoniais ir tėvais.

Padidintos ir įrėmintos tėvų fotografijos, kabančios ant mūsų kambario sienų, neleidamos pamiršti tėvų, turėtų palenksti mus juos mirusius prisiminti maldoje, nes jie, būdami gyvi, niekada mūsų nepamiršdavo.

Nors kažin kaip keistųsi laikai ir kažin kokiais metodais būtume auklėjami, tačiau dieviško apreiškimo tie-

sa, kad už tėvų autoriteto stovi Dievas, kad tėvai atstovauja vaikui Dievą — visada pasiliks galioje. Toji tiesa verčia taip pat ir tėvus budėti, kad jie savo elgesiu vaikų akyse neaptemdintų Didžiojo Dievo ir tuo būdu negriautų savo autoriteto ir nesukeltų vaikams šios, kad ir nepateisinamos minties: "Mano tėvai neklauso Dievo ir Jam nenusilenkia, tad ir aš turiu teisę jų neklausyti!" Tačiau vaikai turi visuomet žinoti, kad ir už netinkamu elgesiu temdomo autoriteto nenustoja žibėjęs Dievo autoritetas!

ARTIMO MEILĖ VISUOMENINIAME VEIKIME

JUOZAS BRAZAITIS

1. Visuomeninis veikimas šiandien nepopuliarus

EI visuomeninis veikimas, nei visuomenės veikėjas nesusilaukia palankaus žodžio. Visuomenės veikėjas virto ironijos, kai kada pasigailėjimo titulu. Visuomenės veikėjas, aha, tai toks, kuris bėgioja po susirinkimus ir konferencijas ir liežuviu putas plaka arba iš šiaudų virvę veja. Kitam visuomenės veikėjas sukelia panašaus pasižavėjimo ir pasigailėjimo kaip jo pirmataku senajam donkichotui. Vargsti, laiką eikvoji, o kas tau už tai užmokės?.. Trečias pažiūri ir su lengva panieka, kad dirba darbą, iš kurio niekam nėra naudos. Ir kas iš tų jūsų susirinkimų, konferencijų, kuriose tik pešatės ir ramių žmonių ramybę drumsčiate; ar kam nuo to ge-

riau? Vadinasi, visuomeninis darbas net ir žalingas... Prieš tokį visuomeninį darbą pastatomas kitas idealus darbas — tai savos profesijos darbas. Joje dirbk, gilinkis, darykis specialistas, tai bus pačiam ir kitiems naudos...

Tokia yra opinija apie visuomeninį veikimą ir visuomenės veikėją. Tokios opinijos praktinę išvadą visi patiriame — dažnas nebenori sutikti būti renkamas į valdybas, priimti bet kokias pareigas; jaučia didelę sunkenybę net ateitį į susirinkimą.

Ar visuomeninis veikimas ir taip pat visuomenės veikėjas yra nusipelnęs tokio nepalankumo? Tai gali paaiškėti konkrečiau išlukštenus, kas yra tas visuomeninis veikimas.

2. Visuomeninio veikimo plotai neaprežti

Visuomeninio veikimo vardas apima visa, kas tik vieno asmens daro-

ma kitų asmenų gerovei savo laisvu pasiryžimu. Šia prasme visuomeninis veikimas gali būti įvairiausių pavidalų. Du jo kraštutiniai pavidalai: viename sąigalyje karitatyvinis veikimas, o kitame sąigalyje politinis veikimas. Tarp jų rasime jaunimo saviuoklos organizacijas, profesines organizacijas, kultūrinio veikimo organizacijas ir t.t. Kiekvienas reiškiasi vienoje kurioje srityje daugiau negu kitose. Kiekviena iš jų yra savotiškai vertinga.

Tačiau nesunku pastebėti, kurios visuomeninio darbo sritys labiausiai keikiamos. Mažiausia — karitatyvinis veikimas. Daugiausia — politinis.

Ir esama tam keikimui pagrindo. Dažnai, užuot pagerinęs sąlygas kitų žmonių gyvenimui, visuomeniniam bei tautiniam interesui, jis pasiekia priešingų vaisių — pagausina nesutartimus, nesusipratimus, vaidus ir žmones išskiria, užuot juos sujungęs kokiam naudingam darbui. Vadinasi, nepaneigiamas yra faktas, kad visuomeninis ir politinis veikimas prieina nesėkmės, nepasisėkimo.

Ar toks nepasisėkimas reiškia, kad tos rūšies visuomeninis veikimas yra savaime žalingas, ar tai reiškia, kad jo imasi netinkami žmonės; veikėjai prie jo eina su netinkamais nusiteikimais?

3. Visuomeninio veikimo sėkmės pagrindas yra artimo meilės vykdymas

Valstybinis gyvenimas remiasi dvejopa valdžia: išviršine ir išvidine. Išviršinė — tai policija, kuri priverčia vykdyti viešąją tvarką. Išvidinė valdžia — tai tie principai, kuriuos pilietis įsipareigoja patsai vykdyti, kad sugyvenimas būtų įmanomas. Tie principai yra trys: laisvė, teisingumas

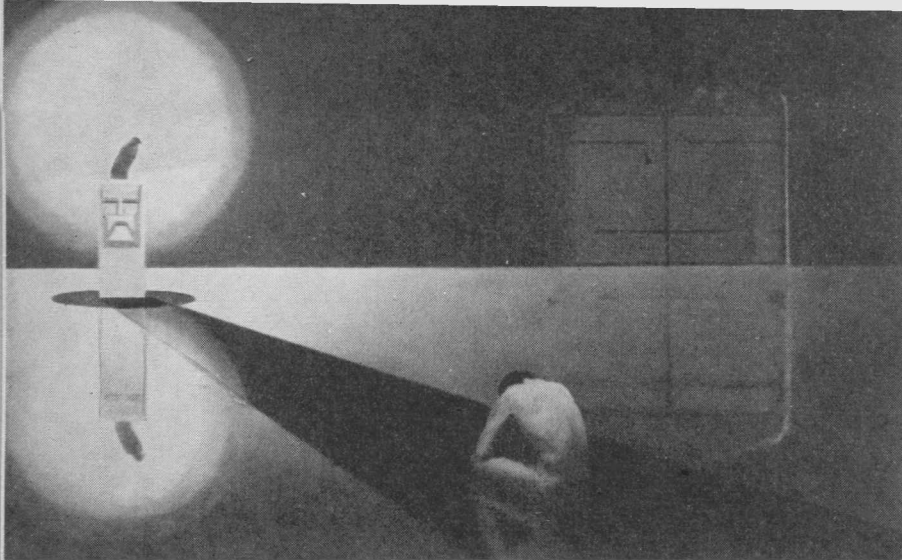
ir artimo meilė. Tie trys principai yra dar svarbesni ten, kur neveikia išviršinė valdžia, policija. Jie turi būti labai stipriai pajauti kiekvieno sąžinėje, kad vieno žmogaus sugyvenimas su kitu būtų padorus, įmanomas. Iš tų trijų principų labiausiai lemiamas yra artimo meilė.

Artimo meilė reiškia ne sentimentą, bet valios nusiteikimą padaryti kitam ką gera. To nusiteikimo ribas apibrėžia natūralinės etikos dėsnis: daryk kitam tai, ko norėtum, kad tau darytų. O krikščionybėje tas pats dėsnis formuluotas kitais žodžiais: mylėk artimą kaip pats save.

Artimo meilės reikšmei visuomeniniame ir valstybiniame gyvenime primintini žodžiai iš deklaracijos "Į organizacijos valstybės kūrybą":

"Meilė yra didžiausias socialinės ir politinės vienybės veiksnys. Visi kiti dalykai, sukurti palaikyti taikai ir visuomeninei vienybei, nors ir atrodytų tobuli, bet jei jie neturės savo pagrindu išvidinio sielų ryšio, jie sunkių bandymų valandą gali suirti ir nueiti niekais. Tuo tarpu meilė atsveria išviršinius socialinių ryšių netobulumus, juos patobulina ir palaiko. Ji visados kovoja dėl didesnio teisingumo ir dėl tobulesnės santvarkos. Ji sukuria visuomenines institucijas ir malšina luomines, partines, ideologines kovas. Meilė pati techniškai nesprendžia jokių juridinių ir politinių problemų. Bet ji rūpinasi, kad visos jos būtų humaniškai išspręstos" (N. Romuva 1936 Nr. 8).

Artimo meilė aktyviausiai išskyla karitatyviniame veikime. Ligoninių, prieglaudų organizavimas, ligonių lankymas yra pats aiškiausias artimo meilės pasireiškimas. Ir šios rūšies visuomenės veikėjas dažnai yra savo gyvenimo atsižadėjusi vienuolė, spin-

Juozas Mielius

**Žmogus kalinio
rolėje**
(aliejus)

dinti artimo meile — kaip vaško žvakelė prie Viešpaties altoriaus.

Labiausiai artimo meilės pritrūksta politiniame veikime. Politinio asmens santykiuose su kitu asmeniu, o ypačiai grupės santykiuose su kita grupe labiausiai išplėtotas ne artimo meilės principas, bet kovos principas. Kovos visom priemonėm. Tos pačios kovos, kurią Darvinas senais laikais pastebėjo gyvulių ir augmenų gyvenime; kurią Marksas perkėlė į žmonių santykius, sukurdamas klasių kovos principą. Klasių kovos principas buvo perkeltas ir į politinius grupių santykius. Kovos principas visuomeniniuose santykiuose yra marksistinės ideologijos padaras. Bet jis buvo toks užkrečiantis, kad jį nekartą prisiima ir tie, kuriems marksizmas yra visai svetimas. Prisiima dėl to, kad jį lengva vykdyti, nes jis remiasi žmogaus žemesniąja prigimtimi, gyvuline. Marksizmas visai logiškas — regėdamas žmoguje gyvulio prigimtį ir plėtodamas tarp žmonių gyvulinės kovos principą, jis ir turi būti patenkintas, kada tarp žmonių įsigali kova iki kandžiojimo dantiomis ir draskymo nagais.

Kovos principas betgi yra priešingas krikščioniškajam principui — arti-

mo meilei, kuri remiasi žmogaus aukštesniąja prigimtimi, dieviškąja prigimtimi ir nori į žmonių santykius atnešti šiek tiek daugiau tos dieviškosios šviesos.

Kas nepatenkintas politinio veikimo nesėkme, tas turi konkretų įrodymą, kad politinis veikimas yra paremtas klaidingu pagrindu. Klaidingas pagrindas paprastai demaskuojamas visuomeniniame gyvenime tuo, kad jis priveda prie katastrofos, prie akligatvio, iš kurio nebėra išeities. Kas nori rasti išeitį iš akligatvio politiniame veikime, turi grįžti prie kito pagrindo, prie krikščioniškojo artimo meilės principo.

Kada politinis veikėjas pajus, kad su politiniu partneriu reikia elgtis taip, kaip nori, kad su tavim elgtųsi, tada politiniai santykiai sušvelnės. Tada ims nykti demagogija, tai yra nusikaltimas prieš teisingumą, prieš artimo meilę ir net prieš laisvę.

Tik artimo meilės veikiamas, politinis žmogus pajus pagarbą savo politiniam partneriui ir toleranciją jo reikiamoms mintims. Tik artimo meilės veikiamas bus linkęs išklausyti kito nuomonę, argumentą ir pasistengs suprasti, kodėl jis taip galvoja. O tada jis ieškos praktinio kompromiso, ku-

riuo būtų respektuojamas partnerio galvojimas, nepaneigiant savojo principo.

Kovos principą vykdydami, du politiniai partneriai yra panašūs į du priešininkus, apsikasusius apkasuose; kiekvieno jų žodis turi kristi kaip atominė bomba į priešininko apkasą ir išmušti jį iš rikiuotės.

Artimo meilės įsakymą vykdydami, jie bus panašūs į tuos žmones, kurie išlipo iš apkasų, susiėjo ir tariasi, kaip abiem sutilpti bendrame kelyje.

Taigi, visuomeninis veikimas savaime nėra blogas. Visuomeninis veikimas yra ne kas kita kaip to paties artimo meilės įsakymo pratęsimas ir konkretizavimas komplikuotoje šių laikų visuomenėje. Politinis veikimas yra akivaizdžiausia sritis, kuri rodo, kad ne politinis veikimas savaime yra blogas, bet blogus vaisius jis duoda, kai nėra jame vykdomas artimo meilės principas.

Jei tik tiek reikia visuomeninio darbo sėkmingumui, tai belieka tik nusistatyti ir veikti pagal krikščionišką principą... Deja, klausimas nėra taip pigiai išsprendžiamas...

4. Laipsniškas pasiruošimas visuomeniniam veikimui

Žinom, kad visuomeniniame veikime reikia vykdyti artimo meilę. Bet žinojimas dar ne viskas visuomeniniame veikime — taip kaip ir asmeniniame. Kiekvienas žino, kad nusikalsti vienam iš 10 dekalogo įsakymų yra negeras daiktas. O tačiau nusikalsta. Atgaioja ir vėl nusikalsta. Politiniame visuomeniniame veikime tas pats — žinome, bet nusikalstame tam principui per dieną po 77 sykų. Tačiau gera jau tai, kad žinome, kaip turi būti ir kaip neturi. Tai skatina mėginti dar 78 kartą atsitiesti. Kitaip sakant, visu-

meniniame veikime kaip ir asmens gyvenime reikalingas nuolatinis budėjimas ir nuolatinės pastangos ir artimo meilės praktikavimas, kuriame išauga žmogaus charakteris.

Pasirengimas visuomeniniam darbui, pagrįstam artimo meile, eina jau šeimoje — padėti kitiems šeimos nariams ir padaryti jiems ką gero, ar juos darbe pavaduoti.

Kitas to pasirengimo laipsnis — draugų *organizacija* — pasidalyti su draugais darbu, paimti bendro darbo naštą.

Trečias — *karitatyviniame* gyvenime — kas linkęs aplankyti sergantį draugą ar kaimyną, pagelbėti jiems, tas jau turi nusiteikimų, reikalingų visuomeniniam veikimui. Jų praktikavimas paruošia žmogų reikštis su artimo meile ir kituose darbuose.

Bet visais tais atvejais reikalingas pasiaukojimas. Pasiaukojimo šiokia tokia dozė. O tai nereiškia duoti galvą nukirsti, ar šokti į liūto nasrus, nors iš parašiuoto. Tereikia tik prisivertimo atlikti kelių valandų tam tikrą darbą. Tereikia jam paaukoti kartais apsilankymą bare ar kine. Tam reikia truputį valios. Jeigu jos nebus, tai nesurasisim tokių, kurie leisis į visuomeninį veikimą.

Čia ir sustojam prie paskutinio klausimėlio: ar verta tų pastangų šiek tiek parodyti?

5. Visuomeninio veikimo reikalauja žmogaus prigimtis

Grįžtam prie tos pačios padėties, nuo kurios pradėjom: kad visuomeninis veikimas nepopuliarus, kad neapsimoka energijos ir laiko eikvoti jam, o geriau imtis savo profesijos ir joje reikštis iki pačių gelmių. Profesija reikalinga — ir joje gilintis taip pat. Bet ar ji turi užimti visą žmogų tiek, kad

nebeliktų jame vietos rūpesčiui kitais, visuomeniniam rūpesčiui? Atsakymo reikia ieškoti grynai subjektyvaus: ar jie, tie pasinėrę į savo profesiją ir atsipalaidavę nuo visuomeninių reikalų, jaučiasi laimingi, patenkinti? Ar neatsiranda jie tokioje padėtyje, kad skuba, rūpinasi savo profesija; rengiasi sukalti pinigų, kad užsitikrintų saugų gyvenimą, žadėdami ateityje visuomenei atsisteisti? Tame bėgime per profesiją jie pasijunta esą išnervinti, nesaugūs, pasitenkinimo vis dar nepatyrę.

Tai subjektyviniu atžvilgiu žmogaus bėgimas į akligatvį, nes jis priešingas žmogaus prigimčiai. Žmogaus prigimtis reikalauja dalintis savo gyvenimu su kitais — ne tik su žmona, su vaikais, bet ir su platesniu žmonių

ratu. Ar svarbu, koku būdu jis dalinsis savo gyvenimu su kitais — karitatyviniu, politiniu, kultūriniu ar kitu, dalinsis sumanymais, darbais, pinigais, bet pasidalinti reikalauja jo prigimtis. Ir už tą pasidalinimą jam atsimoka taip pat ta pati prigimtis. Ką gera kitam padaręs jaučia tokį savyje pasitenkinimą, kuris ir daro laimę šiuo momentu. Nėra didesnio pasitenkinimo, kaip matyti, kad tu esi prisidėjęs kitam ką gero padaryti, nors tas kitas ir nedėkos tau.

Tai yra didžiausias atlyginimas. Atlyginimas, kada asmuo pasijunta vienu žingsneliu priartėjęs į Tą, apie kurį buvo pasakyta: Jis perėjo per žemę, gera darydamas, nes Jis mylėjo žmogų.

PROŠVAISTĖS KENTĖJIMŲ NAKTĮ

DR. JUOZAS PRUNSKIS

PREZIDENTAS Eisenhoweris šio mėn. 5 d. pagerbė liguistą invalidą Dwight G. Guilfoil, gyvenantį Čikagos šiaurvakarių priemiestyje, Arlington Heights, suteikdamas jam specialią dovaną. Kodėl tokios garbės susilaukė šis karo veteranas? Antrojo pasaulinio karo metu jis tarnavo fronto fotografu. Tuo metu jis gavo sunkią nugarkaulio ligą ir taip pat susirgo paralyžium. Būdamas invalidas, jis visą dieną turi praleisti vežiojamojoje kėdėje. Nežiūrint to, jis suorganizavo pramonės bendrovę, kurioje dirba panašūs į jį invalidai. Toji bendrovė pavadinta "Paraplegics

Manufacturing Company". Ji buvo įsteigta 1950 m., ir dabar joje dirba 100 invalidų. Jų darbas — sudėti iš jau pagamintų dalių įvairius elektrinius ir elektroninius dalykus.

Maža to, Guilfoil paskutiniaisiais dvejais metais vežiojamojoje kėdėje apkeliavo 75.000 mylių, drąsindamas kitus invalidus imtis darbo, kuriuo užsitikrintų sau pragyvenimą, skatindamas darbdavius priimti invalidus į tarnybą. Jis paruošė specialią programą, kaip invalidams padėti surasti darbą. Jis yra vedęs ir augina šeimą.

Tai yra gyvas pavyzdys, kad, ligai ar senatvei mus slegiant, nenustotu-

me ryžto ir vilties. Reikia pramatyti, kad anksčiau ar vėliau, kiekvieną mūsų užguls negalios našta. Graikų legenda sako, kad, kai iš molio buvo sutvertas pirmasis žmogus, molis buvo sulipintas ne vandeniui, bet ašaromis. Senieji meksikiečiai naujagimį sveikindavo šiais žodžiais: "Kūdiki, tu juk gimei kentėjimui, tad kantriai ir tyliai kentėk!" Bet kur gauti pakankamai jėgos ir tvirtumo? Galima pasimokyti iš generolo Gordon, kuris Kančios savaitę kartą įrašė į savo dienoraštį: "Ar esi nuvargęs? Ir Kristus buvo nuvargęs. Esi nuliūdęs? Ir Kristus tai pergyveno. Ar jautiesi nesuprastas ir šaltai sutiktas? Ir Kristui nebuvo geriau. Koks Jis pavargęs, vienišas ir nuliūdęs buvo šioje žemėje... Argi mes turėtume skųstis savo vargais? Juk jie labai greitai praeis".

Tau, mylimasis Drauge!

Septynioliktame šimtmetyje Innsbrücke gulėjo mirties patalė kilmingas vyras. Jį buvo apsupę giminės ir draugai. Jam kaip tik tuo metu reikėjo išgerti karčius vaistus. Kažkas pasakė, kad tą pasibiaurėjimą jis galės lengviau nugalėti, jeigu išgers "į sveikatą" tam, kuris jam yra mieliausias. Ligonis perbėgo akimis visus ir pagaliau savo žvilgsnį nukreipė į kabantį paveikslą, vaizduojantį Kristų Alyvų darželyje. Tada jis pratarė: "Tau, mano mylimasis Drauge, aš keliu šią taurę, nes Tu dėl manęs esi išgėręs kančių taurę."

Pietinėje Krymo pakrantėje, prie Juodųjų jūrų, kitados stovėjo kryžius, iš kurio rankų tekėjo nenutraukiama vandens srovė, gaiviai laistydama visą sodą. Tos vietos savininkė, pamaldi grafienė, buvo miške atradusi stiprų šaltinį, kurio vandenį čia ir atvedė. Tai simboliškas vaizdas, primenąs,

kad ir mūsų sielos sodas yra laistomas gaivių dangaus malonių vandeniui, einančiu iš kančios kryžiaus, kuris gali mums apsireikšti įvairiais būdais, taip pat ir ligos būdu.

Kartais gali atrodyti, kad mūsų ligos ar senatvės našta yra beveik pati sunkiausia iš visų. Jeigu taip manome, tai mažai gyvenimą tepažįstame. Kartą šiaurės kraštuose sunkiai susirgo misijonierius. Jo draugas kunigas suprato, kad liga pavojinga, todėl nutarė gabenči į ligoninę. Tačiau ji buvo už 350 mylių. Kunigas pasiėmė vieną eskimą, užkinkė į rogutes 12 šunų ir taip keliavo 19 dienų per sniegynus ir pusnis. Ligonis turėjo 102 laipsnius karščio, o šiaurės vėjas dažnai vis nuplėsdavo prie rogučių pritaisytą uždangalą. Mes susirgę tokių sunkumų neturime, nes greitosios pagalbos automobilis nuveža į ligoninę per keletą minučių. Argi neturėtume būti dėkingi Apvaizdai ir už tai?

Grafaitė pas raupsuotuosius

Mes su pasibaisėjimu žiūrime į kiekvieną savo ligą, bet kiek žmonių savanoriškai tai pasirinko, norėdami patarnauti už save nelaimingesniems ligoniams! Štai viena Romos grafaitė įstojo į pranciškonų vienuolyną ir paprašė, kad ją leistų slaugyti raupsuotųjų. Po kiek laiko į tą raupsuotųjų koloniją nuvyko aplankyti ligonių vienas misijonierius. Jis panorą pamatyti ir tą vienuole tapusią grafaitę. Jį nuvedė į raupsuotųjų kiemą. Misijonierius nustebė, kad raupsuotieji, pro kuriuosėjo ta seselė, pagarbiai prieš ją lenkėsi, o kiti net klaupėsi. Misijonierių atvedusioji seselė paaiškino: "Tai seselė, kurią jūs norėjote pamatyti. Ji jau nebegali iš čia išeiti, nes, betar naudama raupsuotiesiems, pati užsikrėtė. Ligoniai žino, kas ji yra. Jie su-

pranta, dėl ko ji tapo raupsų paliestu veidu ir rankomis. Klaupia prieš ją iš meilės ir pagarbos. Aš tikra, kad šie stabmeldžiai visi mirs įtikėję šios vienuolės Dievą. Jos namiškiams, tėve, pasakyk, neminėdamas apie jos ligą, kad ji yra laiminga ir patenkinta, nes iš tikrųjų ji tokia ir jaučiasi”.

Tokių asmenų, kurie patys nebijojo ligos, kad tik galėtų artimui padėti, buvo šimtai ir tūkstančiai. Daugelis jų šiandien yra garbinami ant altorių. Tai aukos ir heroizmo ženklas.

Keliautojo laimingiausioji diena

Ligoje nemaža paguodos mums gali atnešti, jeigu mes įstengtume ne tiek dėmesio kreipti į savo skausmą ir nelaimę, kiek pastebėti, kaip aplinkiniai žmonės mumis rūpinasi ir mums pasišvenčia. Kartą F. W. Foersteris sutiko turtingą vyrą, kuris buvo apkeliavęs pasaulį, patyręs daug nuotykių ir daug ko matęs.

— Kada jūs savo gyvenime jautėtės laimingiausias? — paklausė Foersteris. Atsakymas buvo visai nelauktas:

— Tada, kai viename Europos mieste gulėjau ligoninėje, sirgdamas šiltine. Tada mane slaugė angeliško švelnumo ir didžio pasišventimo seselė. Aš jai buvau visiškai svetimas. Ji turėjo apžiūrėti daug kitų ligonių, sunkiai dirbdama dieną ir naktį. Ir vis dėlto ištisas 8 savaites, kai gulėjau toje ligoninėje, jos veide tesimatė vienodai spindįs nuoširdus gerumas, kurio neaptemdė jokio susierzinimo šešėlis. Tada aš jaučiausi nepaprastai laimingas.

Mergaitė ir pulkininkas

Taip pat ligoniui gali daug paguodos suteikti rūpinimasis padėti kitiems, gal net nelaimingesniems už

save. Pasakojama apie vieną liguistą mergaitę, kuri, pati būdama gamtos nuskriausta, slaugė kitus ir padėjo tiems, kurie patys negalėjo savęs aprūpinti. Tačiau laikas ją pačią išgydė. Kai kiti kalbėjo, kad dabar pasveikusi ji tikriausiai jaučiasi labai laiminga, ji atsakydavo:

— Laimingiausia jaučiausi tada, kai galėjau padėti kitiems nelaimingiems, nors ir pati būdama į juos panaši.

Pulkininkas Artūras Montálamber-tas, garsiojo kalbėtojo brolis, buvo Afrikoje šaulių būrio vadas. Jo karių eiles suguldė choleros epidemija. Pulkininkas juos didžiausiu rūpestingumu slaugė, kol ir pats susirgo. Gulėdamas palapinėje ant žemės, jautė šurpius skausmus. Nuolat prie lūpų spaudė kryželį ir laukė kunigo, norėdamas išpažinties. Sulaukęs ir atlikęs išpažintį, savo kapitonui tarė:

— Pasakyk visam pulkui, kad mirštu patenkintas, nes atlikau savo, kataliko, pareigas. Daugiau man nieko nebelieka padaryti. Dar jiems pasakykite, kad aš jų neužmiršiu amžinybėje.

Po pulkininko mirties, atplėšus jo testamentą, be kitų įrašytų dalykų rasta:

— Žmogus šiame pasaulyje turi dirbti ir kentėti... Prašau savo sūnų niekadoms neužmiršti Dievo nei katalikiškų pareigų...

Maras Kinijoje

1928 metais Kinijoje kilo badas ir maras. Išalkusiųjų minios slinko į vakarus, kur buvo geresnis derlius ir kur nebuvo bado. Daugelis krito pakeliui. Laukiniai žvėrys draskė jų kūnus. Viena krikščionė nutarė pašvęsti savo gyvenimą, padėdama tiems maro paliestiesiems. Kasdien su vaistų pintinėle ji eidavo gelbėti nelaimin-

gųjų. Kartą ir ji pasijuto drugio krečiama. Vos porą dienų iškentėjo namie. Kiek pagerėjusi, vėl kėlėsi iš lovos slaugyti tų nelaimingųjų. Ligoniai, ją pamatę, sveikindavo, vadindami gerąja seseria. Visą tą laiką ji pakriškėjo virš 1000 kiniečių.

Pagaliau ligoniui, šalia rūpestingos mediciniškos pagalbos, neužmirština pati svarbiausioji paguoda — pasitikėjimas Dievu. Daugelis Lietuvos žmonių žadėdavo lankyti šventas vietas, jei Dievas padės jiems išgyti. Čia prisimename 20 m. amžiaus prancūzų evangeliką Germaine Bristen, kuris susirgo sunkia sąnarių džiova. Iš pradžių liga buvo išimetusi į dešinės kojos keli, o paskui apėmė strėnas ir pasiekė nugarkaulį. Liga kasdien sunkėjo, ir pakviesti gydytojai paskelbė be-

viltišką padėti. Atsivėrė žaizdos ir atsirado šiurpūs skausmai. Ligonis, nors ir nekatalikas, neturėdamas kitos išeities, 1937 m. nuvyko į Liurdą. Laiminant Švenč. Sakramentu, jis atsikėlė ir, visiems labai stebintis, pradėjo vaikščioti. Pasveikimas buvo pilnas. Praslinkus metams, gydytojai, jį dar kartą patikrinę, nerado jokio atkritimo, jokių ligos liekanų. 1938 metais tas evangelikas tapo kataliku ir iš paties vyskupo Chollet rankų priėmė Komunią.

Šie faktai, surinkti iš eilės įvairių veikalų, mums iškalbingai sako, kad net ir juodžiausioje ligos ar senatvės dienoje neturime pulti į nusiminimą, o ieškoti ir rasti stiprybės Tame, kuris pats iškentėjo visas kančias ant kryžiaus.

RELIGIJA UŽ GELEŽINĖS UŽDANGOS

GEDIMINAS KIJASKAS, S. J.

I

AR RELIGIJA DAR GYVA RUSIJOJE?

ŽINIOS sovietų spaudoje šandien byloja apie nuostabų religinį atgimimą Rusijos žmonių tarpe. Ten aprašoma kelionės į šventąsias vietas, stebuklingi žmonių pagijimai, vieši tikėjimo išpažinimai jaunimo tarpe... Visa tai, žinoma, nesiderina su komunistų ideologija bei jų partijos siekimais. Šių veiksmų šviesoje kai kas konstatuoja, jog čia galima pastebėti džiugus vilties spindulėlis, kuris ilgai niui galėtų masėmis atitraukti žmones nuo materializmo ir pagaliau nuo paties bedieviškojo komunistų režimo.

Religinio atgimimo istorija

Nuo to laiko, kada komunistai paėmė Rusijoje valdžios vairą į savo rankas, jie nenuilstamai veda aršią kovą prieš religiją. Tos kovos priežastys yra dvi: viena istorinė, kita ideologinė.

Sutriuškinus komunistams savo priešus, vieninteliai susiorganizavę ir dar nėsugriauti žmonių vienetai buvo bažnyčios. Jų tarpe pati didžiausia ir įtakingiausia buvo Rusų Stačiatikių Bažnyčia, kuri prieš tai turėjo labai tamprus ryšius su valdžia. Bažnyčia, pavyzdžiui, vedavo ir perduodavo valdžiai svarbius metrikus bei sąrašus, kaip gimimo, mirties, vedybų; kituose kraštuose šias pareigas atlikda-

vo patys valdžios pareigūnai. Atsidėkodama už patarnavimą, valstybė rėmė Bažnyčią. Kada komunistai laimėjo, ne visi Bažnyčios vadai su jais sutiko. Kiti, kaip Patriarchas Tikhon, aiškiai pasisakė, jog jie nepučia su komunistais į tą pačią dūdą. Naujoji sovietų valdžia greit reagavo. Pirmiausia nacionalizavo Bažnyčios nuosavybę ir paskui, 1918 m. sausio 23 d., atskyrė Bažnyčią nuo valstybės. Po to komunistų vadai naikino ir persekiojo Bažnyčią visą eilę metų žiauriausiais būdais.

Kovoje prieš religiją ideologinės priežastys buvo itin svarbios ir lemtingos. Čia ypatingai reikia prisiminti, jog komunistų sekėjams marksizmas buvo ne bet kokia religija, o tikroji religija ir todėl vienintelė, kurią jie galėjo toleruoti. Jie turėjo ir savo šventąjį raštą — Markso ir Lenino knygas. Jų tarpe atsirado ir šventųjų bei kankinių. Neištikimuosius savo partijos narius jie laikė eretikais. Išniekinę šventųjų relikvijas, jie nesidrovėjo įbalzamuoti Lenino kūną, taip paversdami jį savo politinės religijos relikvija. Sunaikinę ikoną, šventuosius paveikslus, sovietai sukūrė "super-ikoną" savo tikslams siekti. Kanonizuodami Leniną, jie bandė užpildyti žmonių religinį troškimą.

Antrojo Pasaulinio Karo metu sovietų vadai pamatė, kad bedieviškasis komunizmas ne tik atitraukė žmones nuo Dievo, bet taip pat užgniaužė ir jų patriotizmo dvasią. Jie suprato, kad jiems liko tik vienas kelias šiai patriotizmo dvasiai įdiegti — priminti žmonėms šventosios Motinos Rusijos meilę. Šiuo metu ir užsimezgė pirmieji religinio atgimimo pumpurai, kada patys komunistai, sąlygų verčiami, rėmė religiją. Stalinui mirus, religinis augimas vis stiprėjo ir ypač

pradėjo plisti, kada Centrinis Komitetas 1954 metais lapkričio 10 d. išleido savo nutarimą sustabdyti žiaurius religijos persekiojimus.

Religinio atgimimo ženklai

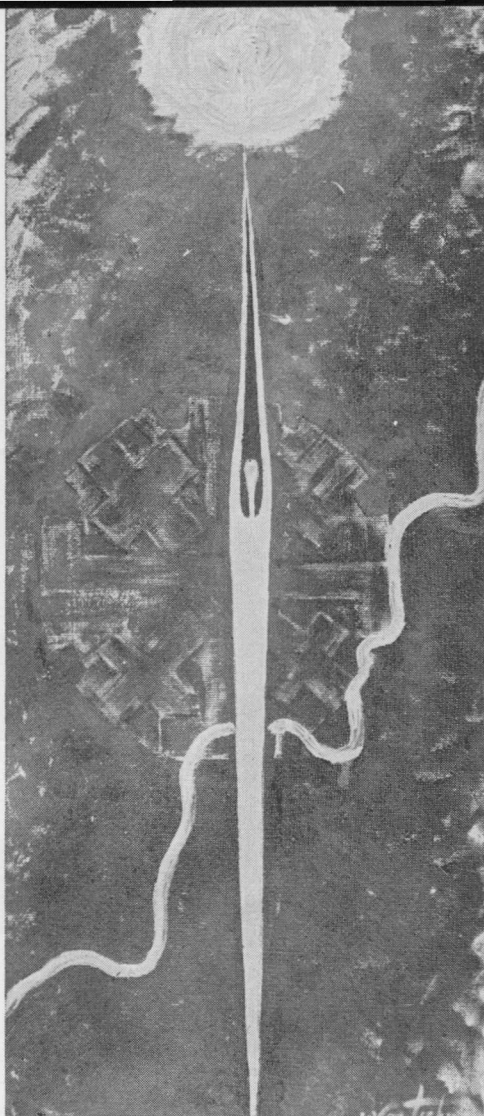
Šiandien religinis atgimimas, atrodo, pradeda plisti taip sparčiai, jog sovietų laikraščiai randa reikalo spausdinti straipsnius apie stebuklingus pagijimus ir kitus panašius klausimus. Viename iš jų aprašoma kažkoks "burtininkas Kostya", kuris išgydo žmones, sergančius nepagydomomis ligomis: "Mūsų krašte pasirodė kažkoks Kostya, burtininkas, kuris daro stebuklus, gydo ligonius... žmonės tikri Kostya ir sakosi matę tikrų pagijimų. Gal jie patys matė aklą žmogų atgaunant regėjimą ar luošą nueinant visiškai pagijus nuo stebukladario" (*Komunistų Tiesa*, 1959 m. spalio 4). Šio straipsnio autorius, E. Fadeyev, rašo, jog Rusijoje yra gana daug "stebukladarių", ir daugelis bando gydyti ligas prie "šventųjų kapų" ar "šventųjų šaltinių". Jis nepaneigia tikrų pagijimų. O kad apsaugotų savo jaunųjų komunistų galvoseną, autorius užtikrina, kad "stebuklingų pagijimų atsitikimai nėra jau labai dažni". Be to, jo manymu, religija čia neturi jokios įtakos — tai pasiekama hipnozės pagalba.

Kartais religinis atgimimas pastebimas ir jaunesnėje komunistų kartoje. Patys sovietų vadai pripažįsta, jog religija paveikia jaunuomenę: "Aiškiai matoma religijos įtaka jaunime. Gi komunistų organizacijos neveda jokios rimtesnės, suplanuotos, konkrečios mokslinės ateistinės propagandos. Komunistų komitetai per mažą rūpinasi antireliginio elito išrinkimu ir auklėjimu" (*Jaunasis Komunistas*, No. 9, 1959).

Pereitų metų rugpiūčio mėnesio 16 dieną *Komunistų Tiesa* išspausdino straipsnį, pavadintą "Aloysha Auginasi Barzdą". Ten pasakojama apie dvidešimt dvejų metų amžiaus laboratorijos pagelbininką, kuris, seniau buvęs puošėiva, dabar jau augina barzdą. Prieš tai jis buvo manęs stoti į pedagogikos institutą, bet jo planai pasikeitė: "Dabar Aloysha mokos viską paeiliui: matematiką ir maldas, literatūrą ir paskui vėl maldas. Jaunuolis praleidžia savo dienas ir naktis bebudėdamas". Čia įdedamas ir laiškas, kurį jis rašė į žymųjį vienuolyną Troitse-Sergievskaia Lavra, esantį Zayorske (laiškas, tiesa, tiesioginiai savo destinacijos nepasiekė): "Didž. Gerb. Teologinės Seminarijos Rektoriui Zagorske, iš Dievo tarno, Aleksej Smyshkin. Šiuo pranešu, kad gavau Jūsų laišką. Man labai malonu žinoti, kad Jūsų mokykla ruošia kunigus Rusų Stačiatikių Bažnyčiai. Turiu prisipažinti, jog aš esu komunistų partijos narys. Tačiau, jei nuspręsite priimti mane į seminariją, aš išstosiu iš komunistų partijos".

Jei pasirodo straipsniai tokiomis temomis sovietų laikraščiuose, tai, atrodo, kad jaunimas kartais gal ir renkasi kilnesnius idealus negu vergauti materializmui.

Tam pačiam žurnale prieš vieną savaitę buvo aprašytas kažkoks kapas Maskvos Vvedensky Kapinėse, kuris priklausė Erlanger šeimai. Pasakutiniu metu šis kapas patraukė žmonių dėmesį. Mat, jaunimas, ypačingai pradžios mokyklos mokiniai ir studentai, aprašinėjo kapo sienas ir stulpus. Straipsnyje cituojama keleta užrašų: "Viešpatie, padėk mums tvarkyti mūsų gyvenimą. Saska ir Dusya". "Viešpatie, pagelbėk man, kad būčiau geras mokinytis ir kad pereičiau į šeštą

Vladas Vaitekūnas

Elegija

skyrių. Dievo tarnas Anatolij". Kitas, greičiausiai universiteto studentas, rašo: "Viešpatie, pagelbėk man išlaikyti nesinchronizuotų mašinų egzaminus".

Būtų labai vaikiška manyti, jog tai vien "kapitalistinių laikų likučiai". Priešrevoliucinis mokyklos jaunimas retai, o gal niekad, taip aiškiai nepareiškė savo pamaldumo. Straipsnio autorius stebisi, jog jaunieji studentai pasirinko Erlanger šeimos kapą savo

Jurgis Juodis

**Laimingos
kelionės**
(tempera)

tikėjimui parodyti. Iš tiesų, jis pats duoda atsakymą: gale šio kapo dar galima įžiūrėti Kristaus mozaikos paveikslą.

Žmonių gilus ir gyvas tikėjimas pasireiškia taip pat ir jų kelionėse į šventąsias vietas. Viena tokia šventovė yra Korky apygardoje, beveik pačiam Rusijos centre. Ten yra ežeras, vadinamas Svetloe arba Svetloyar. Pasakojama, kad 13 šimt. Tatar Khan Baty atrado slaptą kelią, vedantį prie šio ežero. Jis užpuolė miestą Kitezh, kuris stovėjo ant šio ežero krantų. Kadangi Kitezh gyventojai buvo labai pamaldūs, tai Dievas padarė miestą nematomą ir panardino jį ežero vandenyse. Nuo to laiko Svetloyar laikoma šventa vieta. Po Stalino mirties žmonės vėl pradėjo keliauti prie šio ežero. Pamaldžių keliauninkų skaičius, atrodo, vis auga, nes komunistų vyriausybė jau pradėjo nerimauti. Straipsnių tonas rodo, kad komunistams nelabai pagelbsti žmonių susidomėjimas

„šventuoju ežeru“. Vienas laikraštis taip pasisako: „Vos tik žemė pradžiūvo pavasarį, maldininkai jau pasirodo ant ežero krantų. Jie ateina iš įvairiausių apygardų... net iš autonominių Mari ir Chuvash respublikų“ (Keitimasis, No. 12, 1959).

Jauni vyrai, moterys ir mokiniai matosi piligrimų eilėse. Minėtam laikrašty V. Maltsev atpasakoja, ką jis matė: „Tarpekly, tarp dviejų kalniukų, paruošta vieta maldai: medinis kryžius, šonuose du stulpai su namiukais, panašiais į inkilėlius, juose ikonai ir degančios žvakės. Žmonės juda aplink stulpus; girdisi neaiškūs giesmės garsai, lyg ir išjudintas bičių avilys. Daugelis žmonių eina apie ežerą ta pačia kryptimi — pagal saulę. Kai kurie eina keliais... Įsivaizduok, gana jauna moteris, persižegnojus prieš ežerą, nuleidžia skarą ant savo akių ir, parkritus ant kelių, ropoja per purvą ir akmenis vieną kilometrą, antrą, trečią... Jei ir užlipsi jai ant rankos, ji neištars

nė žodžio, kol neišpildys savo pažado”.

Religinis atgimimas ir sovietų vadai

Pernai pavasarį *Signes du Temps* išspausdino Jacques Nantet, specialisto Vidurinių Rytų reikaluose, gana ilgą straipsnį apie religijos padėtį Rusijoje ir bendrai už geležinės uždangos. Greit pasirodė vertimas *Blackfriars* žurnale, o šių metų pradžioj jau perspausdino *Catholic Mind*.

J. Nantet daug keliavo Rusijoje, aplankė daug vietovių ir kalbėjo su Stačiatikių Bažnyčios Patriarchu Alexiu Maskvoje, su musulmonų, baptistų, žydų ir katalikų dvasios vadais bei tikinčiaisiais. Čia paduodame keletą jo pastabų ir išvadų.

Religinis atgimimas, bent tarp krikščionių ir žydų, stovi sovietų vadams prieš akis kaip viena iš svarbiausių apraiškų. J. Nantet mano, kad pagrindinė priežastis, kuri “pabudino” žmonių tikėjimą, yra apsimylimas marksizmu, kuris ne tik nusibodo žmonėms, bet ir sukėlė tuštumą bei apmirimą jų gyvenime. Žmonės nepasitenkina vien materialistiniais laimėjimais. Jie nori turėti daugiau laisvės. Jie trokšta atiduoti valstybei, kas valstybės, ir Dievui, kas Dievo.

Komunistų vadams pamaldus žmogus, žinoma, priimtinesnis negu politikas. Vietoj sabotazo, musulmonas, žydas ar krikščionis savo laisvu laiku eina į mečetę, sinagogą ar bažnyčią. Aišku, sovietų vadams tenka pasukti galvą ir apie ateistinį žmonių išauklėjimą. Jie pabrėžia šį uždavinį savo suvažiavimuose bei nutarimuose. Jų darbų vaisiai pastebimi propagandos suintensyvinimu inteligentų tarpe (apie tai plačiau pakalbėsime antroje dalyje).

J. Nantet nupiešia gražų atbūdančio tikėjimo reiškimąsi (jei buvo kada nors toks laikas, kada tikėjimas ten buvo “mirus”). Važiuojant sekmadienį per kaimus, matai žmones keliaujančius į bažnyčią — lygiai kaip ir laisvame pasaulyje. Apie septyniasdešimt kilometrų nuo Maskvos stovi Zagorsko minėtas vienuolynas, šv. Sergėjaus įsteigtas maždaug prieš septynis šimtus metų. Patriarchas Alexis, rusų Bažnyčios galva, eina vyresniojo pareigas. Kasdien, net ir šiokiadieniais, šešios apylinkės bažnyčios virte verda, o sekmadieniais jau matoma žmonių minios, jų tarpe daugiausia moterų, jaunos ir senesnės, bet būna ir vyrų bei vaikų. Zagorsko vienuolynas, kuriame gyvena apie šimtas vienuolių, taip pat aptarnauja parapiją, seminariją (kur kasmet iššventinama apie du šimtai penkiasdešimt kunigų) ir teologijos akademiją. Vienuolynas tapęs ir intelektualų centru.

Leningradas su kunigų seminarija ir Tiflis su aštuoniolika įvairių tikybų bažnyčių yra kiti svarbūs religiniai centrai.

Maskvos Metropolitai Nicholas tvirtina, jog Rusijoje dabar yra apie trisdešimt milijonų stačiatikių tikinčiųjų. Kasmet iššventinama apie tūkstantis naujų kunigų. Tarp jų, tiesa, apie šeši šimtai mokos teologijos korespondencijos būdu.

Bažnyčios ir valstybės santykiuose ir toliau galioja atsiskyrimo principas. Atrodė, kad valdžia dabar netrukdo Stačiatikių Bažnyčios veikimo. O kai J. Nantet paklausė, kaip dvasiškiai suderina savo tikėjimo dvasią su istoriniu materializmu, metropolitai atsakė: “Reikia skirti marksizme materializmą, kuris esmė yra priešingas Bažnyčiai, nuo socializmo, kuris nesudaro jokių sunkumų krikščionio sąžinei”.

Vaikus mokyti tikėjimo viešai, tiek bažnyčiose tiek mokyklose, draudžiama. Vienintelė išeitis — lankyti šeimas ir aiškinti religines tiesas vaikams privačiai. Bet toks dėstymas vargu ar beišaiškins dabartinę religijos prisikėlimą. Metropolitas maždaug taip paaiškina tikėjimo išsilikimą: "Mes turime dėkoti senelėms, nes jos išlaikė religinę tradiciją žiauriausiomis persekiojimo dienomis (*Blackfriars*, 1959, liepa-rugp., p. 320).

Prisimindami komunistų persekiojimus Lietuvoje ir kituose kraštuose — dvasiškių, vienuolių ir tikinčiųjų bausius kankinimus, bažnyčių ir vienuolynų deginimą bei naikinimą — sunkiai beprisiverčiame tikėti dabartine sovietų laikysena. Savaime kyla klausimas: ar sovietų valdžia tik nebando paversti Rusų Stačiatikių Bažnyčią bei kitų tikinčiųjų grupes savo įrankiu skleisti bedieviškąjį komunizmą? J. Nantet yra linkęs tai patvirtinti. Jo paltydovas, ištikimas marksistas ir ateistas, elgėsi su metropolitu ypatingai mandagiai ir maloniai, jog reikėjo tiesiog stebėtis. Toks elgesys tematomas tik tarp bendradarbių, kurie vienas kitą puikiai supranta ir nori toliau palaikyti tokius santykius. Be to, visos šios religinės "laisvės", privilegijos, atrodo, yra duodamos tik tiems, kurie susijungę su Maskva. Pavyzdžiui, rytų ir lotynų apeigų katalikai, kurie turi savo centrą Romoje, vietoj privilegijų, paprastai perduodami Maskvos Stačiatikių Bažnyčios priežiūrai. Sovietų valdžios tikslas yra, pasinaudojant religiniu atgimimu, išibrauti į laisvojo pasaulio tautas, žmonių institucijas bei draugijas, kur jie kitaip prieiti negali. Dažnai komunistų vadai ragina savo pasekėjus įsijungti į įvairių tikybų grupes, lankyti bažnyčias ir taip nepastebimai patraukti žmones į

savo pusę. Toki komunistų bandymai pastebimi Viduriniuose Rytuose, Etiopijoje ir Egipte. J. Edgar Hoover atidengia šias apgaulingas pinkles ir Amerikoje, kur komunistai braunasi į tikinčiųjų bendruomenes, kartais net užima vadovavimo vietas (*Masters of Deceit*, 1958, p. 324).

Rusijoje matome nelaimingą ir labai sudėtingą kompromisą: dalinai valdžia leidžia krikščionybei atsigausti krašte; bet iš kitos pusės, krikščionių grupės krenta į valstybės nasrus, nes turi pataikauti valdžios užgaidoms. Toks valdžiai pataikavimas aiškiai pasirodė, kai Maskvos patriarchas pasmerkė britų išsikėlimus prie Sueso kanalo.

Žodžiu, anksčiau nupieštas religinės padėties paveikslas dar nereiškia, jog komunistai jau sustabdė savo kovą prieš religiją. Su taktikos pakeitimu sovietų vadai negrąžino kunigams jų teisių — kunigai vis dar yra be jokios teisinės apsaugos. Bažnyčios nuosavybė ir toliau pasiliko valstybės rankose. Gražesnės bažnyčios vis dar tarnauja kaip antireliginiai muziejai (Prisikėlimo bažnyčia Kaune paversta radijo fabriku). Vienuolynai ir toliau tarnauja proletarams kaip užėigos vietos. Kiti religiniai pastatai paversti javų sandėliais, šokių salėmis, garažais, arklidėmis...

Religija ir toliau paliko išstremta iš mokyklų. Šioj srity komunistai net norėjo užsitikrinti, kad jaunoji karta negalėtų dalyvauti bažnyčiose ruošiamose apeigose. Jie reikalauja, kad jaunimas praleistų savo laisvalaikį komunistų partijos parengimuose. Sovietų *Kultūra* (1958 m. lapkričio 18) cituoja jauną pienininką: "Čia kolchoze mūsų gyvenimas taip užimtas, jog aš neturiu laiko lankytis religinėse institucijose".

Po savo kelionės J. Nantet taip apibūdina dabartinę religijos padėtį už geležinės uždangos: "Aš įsitikinau, jog pamažu susidarė Rusijoje pakeliamos sąlygos, kurios leido įvairioms tikyboms išlikti gyvoms". Jis pabrėžia, kad Katalikų Bažnyčia yra daug keblesnė padėty dėl savo visuomeniškumo ir tautinių bei religinių tradicijų kėlimo. Į Lietuvą, sako Nantet, sunku nuvažiuoti. Šiaip maža žinoma, ir žinios labai patikimos.

Sovietų siekimuose bei planuose religija dabar pasitarnauja. Įdomu, kaip ilgai jie laikys religiją naudingą savo planų vykdymo įrankiu. J. Nantet mano, kad ilgai. Mums dar svar-

biau žinoti negu ši liberali komunistų laikysena religijos atžvilgiu, kodėl komunistų antireliginė propaganda neturi beveik jokio pasisekimo žmonių tarpe. Šis faktas sakyte sako, jog žmonės už geležinės uždangos galvoja ir rimtai galvoja.

LITERATŪRA:

Soviet Affairs Analysis Service, No. 4, 1959-60. Paruošė mokslininkai, kurie neseniai išbėgo iš Sovietų Sąjungos ir dabar dirba **Institute for the Study of the USSR**.

Jacques Nantet, "Religion in the USSR", **Catholic Mind** 58 (Sausis-Vasaris, 1960) 51-64.

PAKLAUSKIME SAVĘS ALDONA ŠMULKŠTIENĖ

ŪSŲ žodžiai gali nešti ramybę ir paguodą, gali nušluostyti ašaras ir šypsnį veide iššaukti, suraminti, dvasios pusiausvyrą atstatyti, uždegti dideliems darbams. Kartais jie gali būti lyg švelnus balzamas, kartais lyg aštrus dyglys artimo širdžiai.

Kalba yra brangi Dievo dovana, suteikta žmogui. Jos turinį pats žmogus sukuria, ir tik nuo žmogaus, nuo mūsų pačių pareina, kaip mes tą brangią Dievo dovaną panaudosime. Tad paklauskime savęs ir pamąstytkime, ar šie klausimai ir mūsų neliečia, ar mes pagalvojame, kokią atgarsį artimo širdyje gali palikti mūsų klausimai, užuojautos ir patarimai, nors pasakyti, vadovaujantis geriausiais norais.

Nesupraskime klaidingai — nema-

nykime, kad jau tik tylą yra auksas, ir nebijokime kalbėtis. Juk yra tiek įdomių temų, tiek svarbių klausimų, kad galima ir reikia nuoširdžiai išsikalbėti, bet stengtis nepalieti kito žmogaus jautrių sielos gelmių. Čia paminėsime kelis dažniau pasitaikančius atvejus, kai mums yra pavojus per daug į kito vidų brautis, ar iš smalsumo, ar iš neapgalvoto neatsižvelgimo į kito nuotaiką ir jausmus.

I. Ar pagalvoju, kaip gali jaustis mano artimas, kai jam pastatau per daug asmenišką klausimą: "Sakyk, kodėl gi dar vis nevedi, neišteiki? Ar jau nebeišsirenki? O jau laikas būtų, tikrai laikas!" Ar pagalvoju, į kokią keblią padėtį pastatau paklaustąjį? O gal jau tikrai seniai laikas vesti ar tekėti, ir paklaustasis tai labai jautriai

Dagys

Dienos pabaiga
(medis)

pergyvena. Gal jis mielai vestų, o ji tekėtų, bet tie, kuriuos rinktųsi, nėra ja ar juo susidomėję. Yra žmonių, kurie nesukuria šeimos, nes turi išlaikyti senus, ligotus tėvus ir yra šiam kilniam tikslui paaukoję savo gyvenimą. Yra asmenų, kurie, praradę mylimą asmenį, brangindami jo atminimą, nenori kurti šeimos su kitu. Kiti nekuria šeimos dėl silpnos sveikatos ir dėl daugelio kitų priežasčių, kurios ne visiems gali būti žinomos. Tad savo neatsargiu klausimu galima labai daug liūdesio, nerimo ir širdies kartumo kitam atnešti. Ir kam šios rūšies klausi-

mai? Juk kokio gi atsakymo gali į juos susilaukti? Tylos, pasiteisinimo, pa juokavimo? Juk tik labai artimam draugui, ir tai ne visada, prisipažįstama, kodėl šeimos vis dar nesukuriama. Niekas nėra įpareigotas kiekvienam smalsuoliui, nepagalvojančiam klausėjui išdėstyti visus savo gyvenimo planus, viltis ir nusivylimus.

II. Kitas labai jautrus klausimas, kurį girdime nuolatos, yra taikomas bevaikėms šeimoms: "Kodėl gi dar neturite vaikų? Negerai, negerai taip ilgai laukti! Jau 3-4 metai, kai esate susituokę, būtų laikas iš tikrųjų!" Ar pagalvoji, kad savo klausimu ir tuoj padarytomis pastabomis gali sukelti kančios audrą tų susituokusiųjų gyvenime? O gal jie labai trokšta šeimos, meldžia Dievą ir lanko žymius daktarus, kad tik kaip nors galėtų susilaukti šeimos. Gal vieno ar kito sveikata neleidžia. Ir tada tokie žmonės yra priversti sakyti tai, ko jie visai nebūtų sakę, jei nebūtų sulaukę tokio jautraus, asmeniško ir intymaus klausimo. Jie griebiasi pasakoti netiesą, norėdami kaip nors pasiteisinti ir išsigelbėti iš keblios padėties. Labai dažnai po tokio atsakymo slepiasi tik priedanga ir kančios ašaros bei suvirpėjimas iki sielos gelmių, girdint kūdikių krykštavimą ir negalint jų turėti.

III. Dar vienas subtilus klausimas — kaip mes pareiškiame užuojautas? Mes esame įpratę reikšti užuojautas, nes geras tonas to reikalauja. Sunkiausia yra mirties atveju, kai artimųjų netekimas sukrečia žmogų iki pat sielos gelmių. Reiškiant užuojautą gyvu žodžiu, yra reikalinga daug takto ir išminties. Savo užuojauta mes norime kitą paguosti ir sustiprinti, o ne ašarų marias ir naujus pergyvenimus iššaukti. Užtat, vietoj bereikalingų žodžių,

būtų geriau nuoširdus užuojautos pilnas žvilgsnis, tvirtas rankos paspaudimas ir asmeniška pagalba ten, kur galima padėti. Nebent turėtume ypatingą gabumą prakalbėti taip parinktais žodžiais, kad jie veiktų kaip gydantis balzamas, o ne gilintų jau ir taip skaudžią žaizdą.

Dažnai užjaučiame kitus ir dėl kitų mūsų akims atrodančių nesėkmių, nepagalvodami, kad tokia mūsų užuojauta dažnai sukelia užjaučiamojo širdyje skausmą, vietoje suraminimo ir paguodos. Gal būt, tai, kas mums atrodo sunku, nelaiminga, kitam yra neišvengiama būtinybė, ir jos priminimas tik sudrumsčia kito žmogaus sielos ramybę ir susitaikymą su esamų sąlygų reikalavimu, sukelia nepasitenkinimą ir gal net ašaras.

IV. Ar pagalvojame, kalbėdami savųjų šeimos narių ar draugų bei draugių ratelyje, kaip yra neatsargu įsileisti į kitų žmonių gyvenimo ir jų problemų diskutavimą? Taip yra lengva kalbėti apie kitų ydas, netobulumus ir nematyti savųjų. Kas gi mes esame, kad galime teisti kitus? Juk mes nesame Dievas, kurio valioje yra žmonių gyvenimo įvertinimas.

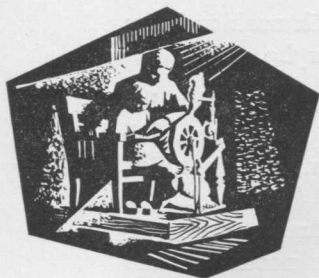
V. Kaip dažnai išsigilinę ar tik prabėgomis nugirdę kitų vargus, problemas, skubame su savo patarimais, dažniausiai visai neprašomi ir neklausti. Kaip dažnai tenka nugirsti posakius: "Aš visai kitaip daryčiau" arba "Kodėl jūs nedarote taip?" Ir po to duodama eilė neprašytų patarimų bei nuomonių. Mums atrodo, kad asmuo, mūsų patarimo reikalingas, jo ir klausys. Mes žiūrime savo akimis ir sprendžiame iš savo pažiūrų taško ir iš savo padėties, o kitas gyvena savo skirtingą gyvenimą, ir dažniausiai mūsų patarimai, ypač neprašyti, nieko jam

negali padėti, bet gal tik nesklandumų įnešti ir sudrumsti ramybę.

VI. Paskutinis ir pats svarbiausias klausimas: kokie esame namuose, šeimoje? Kaip čia kalbame, kokie mūsų žodžiai artimiesiems? Su svetimais dažnai išlaikome reikiamas mandagumo formas, nes su jais nesusitinkame ir negyvename nuo ryto iki vakaro septynias savaitės dienas, tad neturime per daug progų įkyrėti, nusibosti, užgauti. Kitaip yra šeimos ratelyje, kur vieni su kitais nuolatos susiduriame. Kaip dažnai esame malonūs su svetimais, o paniurę ir blogos nuotaikos su savais! Krauname kitiems šeimos nariams savo blogas nuotaikas, bambame nekantrius žodžius, negerbiame kitų šeimos narių, nuolat juos persekiojame savo nuolatiniais patarimais, kritikomis nekartą išliedami ant jų savo blogą nuotaiką, nuovargį, pyktį.

Ne vienas gal pasakys: kur kitur, jei ne namuos, žmogus gali pasijusti laisvas? Taip, visai teisinga — tik namuose pasijuntame laisvi ir atsipalaidavę, bet, norint gerbti ir krikščioniška meile mylėti kiekvieną žmogų, ir namai neturėtų būti rūpesčių ir blogų nuotaikų atpirkimo ožiu. Jei negalima ramiai ir iš širdies savo rūpesčiais ir problemomis su namiškiais pasidalinti, jeigu toks savo vargų atskleidimas ir užuojautos bei šilimos ieškojimas sukeltų barnius, tai geriau išsiaiškinimams palaukti geresnio laiko, nuryjant savo blogą nuotaiką ar nepasisekimą kaip karčią piliulę ir paieškoti stiprybės bei ramybės maldoje.

Perskaite šiuos kelis klausimus, pažvelkime į save ir pagalvokime, ar mūsų žodžiai artimui yra lyg švelnus, kvepiąs balzamas, ar jie veria lyg aštrus durklas.

prie šeimos židinio

RYŠKESNIEJI VAIKO DVASINĖS IR FIZINĖS PLĖTROS BRŪOŽAI PIRMŲJŲ TREJŲ METŲ LAIKOTARPYJE

* * *

D. PETRUTYTĖ

PA GAL naujuosius psichologijos mokslo tyrinėjimus žmogaus vystymasis yra skirstomas į tris pagrindinius laikotarpius: 1) nuo gimimo iki 6 metų amžiaus; 2) nuo 6 m. iki 12 m.; 3) nuo 12 m. iki 18 m., kai pradeda rodytis protodantys. Tai yra ženklas, kad žmogaus kūnas jau pasiekė subrendimą.

Pirmasis žmogaus gyvenimo laikotarpis dar yra skirstomas į dvi dalis: 1) nuo gimimo iki 3 metų; 2) nuo 3 m. iki 6 m. Čia panagrinėsime tik pirmąją dalį — kūdikį iki 3 metų amžiaus. "Į tris pirmuosius vaiko gyvenimo metus reikia žiūrėti kaip į nepaprastos svarbos reiškinį, kuris savo didžiais laimėjimais ir užkariavimais prilygsta visam vėlesniam žmogaus gyvenimui" (Montessori).

Šitame amžiuje vyksta visomis kryptimis pati intensyviausioji pažanga arba plėtra. Bet kadangi mes visi žiūrime į šį amžių iš aritmetinio taško, tai jį paprastai laikome bereikšmiu. Tačiau pažiūrėjus į jį iš psichinės bei

fizinės plėtros taško, tenka pripažinti, kad žmogus, kuris pragyveno pirmuosius trejus metus, jau yra užbaigęs ištiesą gyvenimo ciklą, įsigydamas daugybę patyrimų ir sugebėjimų.

Todėl Montessori nuolat įspėdavo suaugusiuosius, sakydama: "Susitikę trejų metų vaiką, nežiūrėkite į jį kaip į mažytį vaikėlį, bet pagerbkite jį kaip garbingo amžiaus sulaukusį žmogų, žiūrėkite į jį kaip į didvyrį, atlikusį didelių žygdarbius ir pasiekusį didelių laimėjimų, atlaikiusį sunkias kovas ir išėjusį nugalėtoju".

Psichė kuriasi, aplinkos padedama

Štai gležnas, bejėgis naujagimis, kuris atrodo kaip paralitikas. Ne tik jo dvasinis, bet ir fizinis išsivystymas tebėra nepilnas, neužbaigtas. Jo skeletas nesukaulėjęs — kremzlinis, kiaušo dalis taip pat minkšta. Nervų sistema nebaigta — trūksta centrinės vadovybės, nėra jungties su organais. Štai kodėl žmogaus naujagimis negali judėti kaip kiti žinduoliai. Bet užtat kū-

dikis gimsta, apdovanotas psichiniu gyvenimu. Tačiau šita jo psichė tebėra gemaliniame pavidale, panašiai kaip buvo jo kūnelis prieš devynis mėnesius. Iš fizinio gemalo susikūrė kūnas, o iš psichinio gemalo turi susikurti dvasinės galios: protas, valia, jausmai.

Tie instinktai, kurie tuoju pat atbunda, gyvuliukui gimus, žmojuje turi būti sukuriami psichinio gemalo. Tuo pačiu laiku, kol vyksta psichinio gemalo plėtra, galutinai baigia vystytis ir fizinis gemalas: nervai susijungia su organais ir įvyksta kiaušo ir kitų skeleto dalių sukaulėjimas.

Žmogaus psichės kūryba vyksta, padedant aplinkai, iš kurios vaikas gauna išpūdžius. Pirmasis gyvenimo tarpsnis yra skirtas kaupti į save išpūdžius, ir dėl to šiuo metu reiškiasi didelis dvasinis aktyvumas. Pirmaisiais metais vaikas viską kaupia į save. Jis, tartum kempinė vandenį, viską siurbia, kas tik yra jo aplinkoje.

Gimimas yra pirmasis žmogaus žingsnis į nepriklausomybę arba savarankiškumą. Užtat vaikas ir yra apdovanotas ypatingu veržlumu stebėti ir nugalėti aplinką. Iš čia kyla reikalas, kad aplinką vaikui visais atžvilgiais būtų patraukli, meniška, gerai jį nuteikianti, tvarkinga ir drauge paprasta. Antra vertus, vaikui reikia sudaryti tokias sąlygas, kad jis galėtų laisvai ir patogiai tą aplinką stebėti. Pvz. vaikas įkalintas vežimėlyje, nors bus ir sotus, ir sausas, ir kvėpuos pačiu gryniausiu pušyno oru, nebus ramus, bet verks ir klyks. Kaip kūnas negali gyvuoti be gyno oro, taip dvasia be vaizdų ir išpūdžių. Rūpindamiesi fizine vaiko egzistencija, niekuomet neužmirškime ir jo besiplėtojančios dvasios būtinų reikalavimų, kuriuos patenkinti kartais yra daug lengviau

negu kūniškuosius. Kalbamuoju atveju užtektų pasirūpinti paguldyti vaiką taip, kad jis galėtų matyti medžius, juose striksinčius giesmininkus paukštelius ir viskas būtų tvarkoj, nes būtų pasirūpinta visu žmogum: ir jo kūnu, ir siela.

Pirmieji organai, kurie palaipsniui įsijungdami pradeda veikti, yra juslės. Normalus vaikas jų padedamas ir kaupia visa į save, neatskirdamas nei garsų, nei daiktų. "Pirmiausia vaikas įsiurbia į save pasaulį, o tik vėliau ima jį analizuoti" (Montessori).

**Prigimtis duoda isakymus,
kai ateina laikas**

Praėjus šešiams mėnesiams nuo gimimo, įvyksta dideli pakitimai žmogaus organizme. Skrandis pradeda gaminti rūkštį, reikalingą virškinimui ne tik pieno ar vaisių sulčių, bet ir kitų maisto dalykų. Tuo pat metu pasirodo ir pirmieji pieniniai dantukai. Tai jau antras žingsnis į nepriklausomumą. Įsidėmėtina, kad tuo pačiu metu vaikas pradeda tarti ir pirmuosius garsus bei skiemenis. Tai yra kartinis akmuo didžiuliame kalbos pastate — iš jo išsivystys žmogaus kalba, padarydama jį dar labiau savarankišką ir nepriklausomą.

Apie pirmuosius metus vaikas jau pradeda vaikščioti. Taip žingsnis po žingsnio žmogus žengia į savarankiškumą, bet šitie žingsniai dar nėra valios padarinys. Tai tik prigimtios dovana. Vaikščiojimas yra vienas didžiausių vaiko laimėjimų ir labiausiai sudėtingas dalykas, reikalaujantis ilgo pasiruošimo. Galėjimas atsistoti ir tiesiai laikantis eiti priklauso nuo pailgųjų smegenų išsivystymo, kurių labai spartus augimas pasireiškia apie šeštąjį mėnesį ir tęsiasi, kol vaikas pasiekia 14-tąjį ar 15-tąjį mėnesį. Šitas vyks-

Mečys Markulis

Gėlės

mas yra labai glaudžiamame santykiyje su pirmaisiais vaiko judesiais. 6 mėnesių vaikas jau gali atsisėsti, kiek vėliau jau jis pats gali apsiversti kniūbščias, o apie 9-tąjį mėnesį pradeda vaikščioti keturiomis, 10-tame mėnesyje jau bando atsistoti, tarp 11—12 mėn. mėgina eiti, o būdams 15 mėnesių gana tvirtai ir saugiai vaikščioja.

Antrasis labai svarbus dalykas, turįs didelės reikšmės vaikščiojimui, — tai nugarkaulio nervų išsivystymas, kuriais yra siunčiami įsakymai iš smegenų į raumenis. Ir trečias — kojų kaulų ir kiaušo sukietėjimas, kas apsaugoja smegenis nuo susižeidimo kritimo atveju.

Visa tai imdami dėmesin, aiškiai matome, kad joks auklėjimas ar pastangos negali vaiko išmokyti vaikščioti anksčiau, negu jis savaime tam uždaviniui pribręsta. Pati prigimtis duoda įsakymus, kai ateina laikas. Mūsų pareiga yra žinoti prigimtines dėsnius ir paruošti tokias sąlygas, kad

vaikas galėtų tuos prigimtines įsakymus be jokių kliūčių vykdyti. Būtų didelė žala vaikui trukdyti bepradėdantis reikštis judesines funkcijas: laikant vaiką lovutėje, gardelyje, priristą vežimėlyje ar ant rankų. Vaikas pradeda judėti vidinės energijos verčiamas. Tai jėgai jis negali atsispirti, nes prigimtis reikalauja kad kiekvienas išsivystęs organas tuojau pradėtų veikti ir būtų įjungiamas į žmogaus veiklą — į jo judesinį aparatą. Tas pat yra ir su kalba. Vos tik vaike atbunda kalbos organai, jis tuoj pradeda stengtis tarti įvairius skiemenis ir žodžius, nors pradžioje dar neaiškiai. Jo niekas nuo to negali sulaukyti.

Judesys ir kalba pradeda reikštis tuo pačiu metu. Todėl vaikas turi būti laisvas, kad galėtų tinkamai atlikinėti šias pratybas. Taip pat reikia žinoti, kad šie du skirtingi veiksniai yra labai glaudžiamame santykiyje. Natūralaus ir nesuvaržyto judesio dėka vystosi ir kalba. Sutrukdžius judesinius pratimus, atsitinka, kad sustoja plėtotis ir kalba. Neretai tik dėl to vaikas labai atsilieka visame plėtros kelyje.

Nereikalinga pagalba — tai kliūtis

Jeigu mes vaikui, tebevaikščiojančiam keturiomis, pasiūlysimė savo pagalbą, tai jis laikydamasis kad ir už vieno mūsų piršto, stosis ir bandys eiti, bet tik ant pirštų galiukų. Tačiau kai vaikas pats mėgina atsistoti, tai tada jis stato visą pėdą ant žemės ir jau gali vaikščioti, laikydamasis mamos sijono ar kokio nors kito daikto. Po to jis jau greit ima vaikščioti be jokios pagalbos, krykštaudamas iš laimės savo nauju užkariavimu.

Bet jeigu suaugusis vis skatina vaiką vaikščioti, jį ragindamas, drąsindamas bei jam padėdamas, tai jis tik kliudo vaikui, dažnai net sulėtindamas

mas jo normalų vystymąsi. Nereikalinga ir dažnai ne laiku teikiama pagalba vaikui yra tik kliūtis. *Ne vaikščioti padėkime vaikui, bet parūpinkime jo rankutėms prasmingą užsiėmimą, nes jos tuo metu labai jo ieško.*

Stebėdami vienerių metų amžiaus vaikus ir taip pat kiek didesnius, visuomet pastebėsime tą patį reiškinį — jų nuolatinį veržimąsi savarankiškai veikti. Jie nori nešioti daiktus iš vienos vietos į kitą, jie nori patys rengtis, patys valgyti, patys nultipti bei užlipti laiptais ir t. t. Šiais atvejais vaikai susilaukia ne pagalbos, bet susiduria su didžiausiomis kliūtimis iš suaugusiųjų pusės. Brangioji mamytė, nekantriai atstūmusi vaiko rankutes, dažnai net piktai pliaukštelėjusi per jas, pati jį rengia, prausia, valgydina ar, kaip kačiuką pagavusi po pažasčia, neša laiptais, sodina vežimėlin.

Štai čia ir susiduriame su motinos pasiruošimo reikalu, jeigu ji nori būti ne vien motina — gimdytoja ir augintoja, bet ir motina — auklėtoja. Auklėjimas — tai sąmoningas teikimas pagalbos bei išsiskleidžiančiam dvasiniam ir fiziniam žmogaus gyvenimui. Neužtenka teoretiškai žinoti dvasinės plėtros dėsnius, bet dar reikia praktiškai mokėti, kaip kantriai ir su tikra meile bei pasišventimu vaikui patarnauti. Tai reiškia — sugebėti patarnauti (ne lepinti) vaiko energijai, kad ji plėtotųsi teisinga kūrybine kryptimi.

Vaiko veržimasis pačiam veikti nėra tuščias pamėgdžiojimas. Jis kyla iš vaiko vidaus, ir dėl to mūsų pastangos sulaukyti jo veržlumą veikti dažnai lieka ne tik bergždžios, bet ir žalingos, nes jos sukelia vaiko pasipriešinimą, verkšlenimą bei mūsų vadinauosius "ožiukus". Bandydami sulaukyti vaiką nuo tų veiksmų, prie kurių jis taip įkyriai veržiasi, mes kovojame

ne prieš vaiką, bet prieš pačią prigimtį, prieš natūraliuosius plėtros dėsnius. Kitais žodžiais tariant, mes kovojame prieš patį tos prigimties Kūrėją. Vaiko protas plėtojasi tik per jo paties prasmingus judesius. Tik prasmingai veikdamas, vaikas įsigyja patyrimo ir supranta daiktų santykius bei jų priežastingumą.

Ryšys tarp rankų ir kojų

Įsidėmėtinas dalykas, pastebimas vienerių metų amžiaus vaikuose, yra ypatingas jų rankų ir kojų stiprumas. Iš to jiems atsiranda noras į kiekvieną veiksmą įdėti kuo daugiausia pastangų. Tačiau mes, to nesuprasdami, nuolat vaikus stabdome, kliudome jiems kartoti tuos pačius veiksmus, nes, girdi, mums jau nusibodę į tai žiūrėti.

Pusiausvyros pajautimas ir rankų vartojimas iki vienerių m. amžiaus vystosi visai nepriklausomai vienas nuo kito. Jų derinimas prasideda apie pusantruosius metus. Todėl šito amžiaus vaikai labai mėgsta ne tik daug vaikščioti, bet ir nešioti daiktus, dažnai neproporcingus jų ūgiui. Ranka, kuri iki tol daugiausia pratinosi tik prisilaikyti ar atsiremti, dabar pati ieško pratybių, nešiojant sunkumus. Šitokio amžiaus vaikai labai mėgsta nešti q sotį su vandeniu. Iš tikro, kaip gražu stebėti tokį vaiką, kuris su didžiausiu įtempimu bando suderinti rankų ir kojų judesius, labai pamažu eidamas.

Tarp 2—3 m. — didžiausio aktyvumo laikotarpyje — vaikai yra dideli "keliautojai". Jiems reikia ilgų kelionių, ir jie jas labai mėgsta. Vaiko ėjimas nelygus — jis pabėga, pašokinėja, sustojęs ką nors apžiūrinėja, ramiai pažingsniuoja, pasitaikiusį medį ar kokį nors kitą daiktą būtinai turi apeiti ar keletą kartų apibėgti aplinkui, pri-

jaunimo paslaptys

TIKROJI GRAŽUOLĖ

* * *

ONA ALGMINIENĖ

KAŽKAS yra pasakęs, jog tikroji gražuolė yra ta, kuri nežino, kad ji yra gražuolė. Kaip daug tiesos yra tame pasakyme, greitai gali suvokti tas, kas pažįsta natūralumo vertę. Natūralumas, sujungtas su būdingu tikrajam moteriškumui kuklumu, suteikia jaunystės grožiui nenugalimą žavumą.

Deja, turinčios progos varžytis dėl grožio karalienės titulo arba ir šiaip visur kreipiančios į save vyrų dėmesį bei iš mažens išlepintos pagyrų, gra-

žios mergaitės pasikelia į puikybę, kuri labai temdo grožio patrauklumą.

Užtenka tik tuščiai mergaitei pajusti kieno nors žvilgsnį ir ji, neabejodama esanti patraukli ir norėdama galutinai sužavėti ją stebintį asmenį, ima žaisti savo veidu, tai primerkdama, tai išplėsdama akis arba trukčiodama nosies šnerves, o jei kalbasi su kuo nors, tai užsivertus nusikvatoja, kaip kuriai atrodo geriausiai pritinka, išstudijavus tuos gestus ir veido mimiką prieš veidrodį. Ir ji tai daro, vis nuduo-

sėda ar pritupia pailsėti ir vėl traukia tolyn linksmas ir patenkintas.

Šių laikų vaikas, deja, tos laimės beveik nebeturi. Jis nešamas ant rankų, vežamas automobilyje arba stumiamas vežimėlyje. Civilizacija pakeitė gyvenimo sąlygas, bet ji negali pamaityti žmogaus prigimties reikavimų. Taip, dėl mūsų neapdairumo daug vaikų kenčia, tik savo vaizduotėje tegalėdami vaikščioti. Vaikui neleidžiama pačiam eiti savo kojomis, bet jis yra vežamas, jam neduodama nieko daryti, nes už jį viską atlieka mama ar tėtis.

Jau pačioje gyvenimo pradžioje vaikas, susidurdamas su vienokiomis ar kitokiomis kliūtimis, negali normaliai plėtotis ir dėl to negali išugdyti normalaus ir stipraus charakterio. Dažniausiai mes patys esame tie, kurie neišmintingu savo elgesiu arba aiškiai savivaliaudami ir laužydami prigimties nuostatus, išugdome vaike ne dieviškuosius bei kilniuosius pradus, bet sukuriame jame bailumo, baimės, niekšiškojo bei kitokių įvairiausių menkavertiškumo jausmus, dėl kurių vėlesniame gyvenime kenčia ne tik pats individas, bet ir visuomenė.

dama, kad visai nemato, jog yra stebima. Kiekvienam patinka natūralus veido linksmumas, išplaukęs iš jaunystės džiaugsmo, bet dirbtinumas atstumia. Gaila, kad to nesupranta daugelis mergaičių ir moterų, kurios nenustoja pozavusios, norėdamos į save atkreipti kitų dėmesį.

Mūsų liaudies patarlė sako, kad gražus yra tas, kas patinka. Todėl kiekviena lietuvaitė, nesvarbu kaip atrodytų jos veidas, visuomet augino rūtas, pynė vainikus ir dainavo, nenustodama vilties, kad kada nors kam nors patiksianti. Dažnai tenka išgirsti pasakymą: "Toks gražus vyras, o vedė tokią negražią mergaitę". Tačiau čia reikėtų prisiminti to Lietuvos žydėlio atsakymą kaimiečiui, sakančiam, kad jo žmona esanti negraži: "Ui, tu įsidėk mano akis, tai pamatysi, kokia ji graži!" Grožis dažnai yra skonio dalykas, ir tikras grožis nevisuomet pareina nuo kūno sudėties, bet daugiausia nuo sielos grožio. Jeigu kitam patinka mergaitės charakteris ir jos elgesys, tai ji jam ir yra graži. Niekad nereikia pamiršti, kad spinduliavimas geromis būdo savybėmis ir sveiku protu teikia žavią harmoniją net ir netaisyklingiems veido bruožams.

Būsimajai motinai — auklėtojai ir namų židinio saugotojai bei tautinio susipratimo ugdytojai vien kūno linijų neužtenka. Ji atliks savo svarbias pareigas tik tada, kai bus pilnai išvysčiusi savo moteriškuosius privalumus, kai mokės mylėti, pasiaukoti ir, kur reikia, nusileisti. Šios ypatybės mergaitėje, jeigu ji nėra klaidingo auklėjimo gadinama, bręsta jau nuo lėlės vystymo amžiaus. Tokia moteris nepavydės kitoms savo draugėms, nes ji nesijaus už jas menkesnė ar turinti mažiau gerų moteriškų savybių. Ji da-

lyvaus visuomeninėje ir karitatyvinėje veikloje ne dėl garbės, bet iš pasišven-timo artimo gerovei. Tik tokias veikėjas pastebi ir įvertina rimti ir giliai mąstą žmonės, nors jos ir nebuvo pratusios girdėti esančios žavios ir gražios.

Minios pataikavimu išlepinta gražuolė vargu bepagėgs nešti geros žmonos ir motinos nelengvą naštą. Į vyrą ji žiūrės ne kaip į gyvenimo draugą, reikalingą supratimo, paslaugumo, o kai kada ir užuojautos, bet kaip į nuolatinį jos garbinimo ir jos užgaidų pildymo pastumdėlį. Nereikia manyti, kad tokių moterų pasitaiko tik scenos žvaigždžių pasaulyje — jų netrūksta ir kasdieniniame gyvenime.

Teisingai yra sakoma, kad Dievas vienam žmogui visko neduoda: kam duoda daugiau grožio, gal kartais mažiau jam duoda proto ar kitų gerų savybių. Pasižiūrėjus į žmonių gyvenimą, vis dėlto atrodo, kad čia yra daug tiesos. Jaunuolis, susižavėjęs mergaitės grožiu ir apsvaigęs jos išore, net arčiau jos nepažinęs, deda visas pastangas gauti ją už žmoną. Kaip paprastai, tokiais atvejais prikalbama daug gražių žodžių ir žadama mylimajai aukso kalnai. Bet gyvenimo realybė ne visada leidžia visus pažadus ištesėti. Tad jeigu žmonelė nėra apdovanota sveiku protu, o tik papratusi, kad visos jos užgaidos būtų pildomos, ima vyrui priekaištauti. Iš to dažnai kyla visoki isteriški barniai ir nesantikos. Vyras, apsvylęs savo pasirinkimu, pradeda ją nesidomėti, o ji galvoja, kad jis susižavėjo kitomis. Ne vieną šeimą tai priveda prie tragedijų.

Kitų pataikavimais neišlepinta, bet mokanti susivaldyti ir pasiaukoti moteris ir paklydusį vyrą kartais sugeba atvesti į gerą kelią. Riksmas ir barniai yra patys silpniausi moters gink-

lai, kuriais ji nieko nelaimi. Tikrasis moters ginklas yra švelnumas ir pakanta (tolerancija). Sulaikyti vyrą nuo klaidingų žingsnių geriausiai jai pasiseka tik moterišku švelnumu ir meiliu prašymu, o ne griežtu įsakinėjimu ir barimu. Jeigu moteris sugebės namuose suteikti vyrui šilimos, tai ir didžiausias užsispyrėlis taps bent pakenčiamu. Nereikia manyti, kad savo švel-

numu ir kantrumu dar labiau ugdysi vyro ydas. Anksčiau ar vėliau vyras tą kantrumą pastebės ir jį įvertins.

Išorinis grožis ir gerieji dvasiniai privalumai, bėgant metams, yra atvirkščiai proporcingi: kūno grožis vis dyla ir nyksta, o sielos grožis auga ir kilnėja. Todėl kiekviena šeimyninės laimės trokštanti mergaitė turėtų daugiau rūpintis ne kūno, o sielos grožiu.

LAIŠKAS BŪSIMAJAM KUNIGUI

Gerbiamas Redaktoriau,

IŪSŲ žurnalo Jaunimo Skyrių esu sekęs nuo pat pradžios su gyvu susidomėjimu. Pirmaisiais "L. L." metais Jūs kreipėte ypatingą dėmesį į jaunimui aktualią "meilės" problemą. Paskutiniuoju metu pradėjote dėti straipsnius ir kitais klausimais. Pažvelgus, pvz., į 1959 metų "L. L." turinį, randi gana gražų nagrinėjamų dalykų įvairumą: draugystė, moterystė, sportas, drausmė, organizacinės problemos. Šia proga noriu Jums pasiūlyti dar vieną temą, kuri, mano nuomone, jaunimui irgi labai įdomi. Ta tema yra pašaukimo klausimas. Kadangi lietuviškajam jaunimui netrūksta energijos mestis į įvairias pasaulietiškas profesijas, bet jos labai trūksta apsispręsti už kunigo ar vienuolio pašaukimą, aš ir norėčiau pasiūlyti, kad dėtumėte daugiau straipsnių ir šiuo pastaruoju klausimu. Jūsų žurnalo puslapiai yra ideali vieta žadinti pasiaukojimą ir meilę Kristui ir tokiu būdu prisidėti prie dieviškosios malonės triumfo taurių jaunuolių širdyse. Malonėkite

įdėti šį laišką, rašytą vieno pasauliečio savo draugui klierikui. Nors jis yra skirtas jau bebaigiančiam kunigystės mokslus, tačiau jo mintys bus naudingos ir tiems jaunuoliams, kurie yra dar gimnazijose ar universitetuose ir kuris jaučia Dievo šaukimą palikti viską ir eiti paskui Kristų.

Jūsų A. K.

Brangus L.,

Gal būt, bus Tau keista, kad aš, pasaulietis, rašau Tau šį "pamokantį" laišką. Bet šitos mintys neduoda man ramybės. Rašau Tau, tikėdamasis, kad mano žodžiai padės Tau tapti geru kunigu.

Netrukus Tu baigsi mokslus, būsi išventintas ir eisi į pasaulį nešti Kristaus šviesos. Daugumai jūsų teks apsisistoti vienoj ar kitoj parapijoje ir tarnauti mums, tikintiesiems. Aš esu daug prisiklausęs apie pasauliečių apaštalavimą Katalikų Akcijoje, apie mūsų pareigą viską atnaujinti Kristuje, darbuotis socialinės tvarkos atstatyme pagal Bažnyčios mokslą, ir man yra aišku, kad vieni pasauliečiai savo

pareigos atlikti negalime. Mums reikia vadovų kunigų. Mums reikia tokių kunigų, kurie suprastų šių dienų reikalavimus ir suteiktų mums tvirtą, energingą pagalbos ranką.

Ką jūs, kunigai, galite mums duoti? Pirmiausia galite teikti mums sakramentus. Jūs mus krikštysite, jungsite, laidosite. Jūs klausysite mūsų išpažinčių, laužysite mums Gyvenimo Duoną. Bet tikėk manim, brangusis L., jeigu kunigas apsiribos tik šiais šventais dalykais, jis neatliks to, ko mes šiais laikais iš kunigo laukiame. Tu turi suprasti, kad šiandieninis pasaulis yra naujas pasaulis. Mes gyvename naujais ir nervingais laikais, kuriuose yra daug nesaugumo, kivirčų, neteisybės. Sekuliarizmas, komunizmas, inaterializmas, kapitalizmas nėra vien tik žodžiai, įrašyti į seminarijos vadovėlius, bet tikrovė. Jie supa mus iš visų pusių. Jie kalba į mus per garsiakalbius, knygas, laikraščius. Jie važinėja su mumis autobusais, sėdi šalia mūsų teatruose. Nemanyk, kad dėl savo vadovėliško vardo šie "izmai" yra vien negyvenimiškos teorijos, su kuriomis kovoja filosofai, atsisėdę minkštose kėdėse. Tai nėra teorijos. Jos gyvena tarp mūsų ir visomis jėgomis stengiasi pagrobti mūsų širdis. Šiandien jūsų laukia sunkesnis darbas Viešpaties vynuogyne, negu tų kunigų, kurie jame darbavosi prieš jus.

Ko tad mums reikia? Mums reikia jūsų! Mums reikia kunigų, kurie mus suprastų, kurie pažintų mūsų sąlygas, mūsų tikrąjį gyvenimą ir kovas. Jūs turite susipažinti su mus supančiu pasauliu iš gyvenimiškos patirties. Ateikit pas mus į namus, į mūsų fabrikus ir įstaigas, ir pamatykite mus supančius pavojus ir mūsų gyvąsias problemas. Neprašome mes vien tik užuojautos — jos, tiesa, irgi kartais reikia —

bet dar daugiau reikia mums stipraus ir išmintingo vadovavimo. Kai ateisi į mūsų tarpą, mielasis L., atsinešk su savim aiškų ir gilų katalikiškumą. Jis šiandien yra būtinas, nes senasis katekizmo metodas nesugeba duoti ryškių rezultatų. Šiandien mums reikia stiprios religinės minties, kuri lyg aštrus ginklas padėtų mums kovoti prieš supasaulėjimą, abejojimą, bedievybę. Padėk mums pilniau suprasti tikėjimo tiesas, kad, užėjus pagundos debesims, nepaklystumėm nežinojimo miglose. Mums negana per pamokslą išgirsti, kad sekmadieniais reikia eiti šv. Mišių, ar bent kartą į metus priimti Švenč. Sakramentą. Šias pareigas mes atliksime žymiai ištikimiau, jei aiškiai suprasime tų dalykų esmę. Sakramentai, Auka, Mistinis Kūnas, tai juk gyvenimas! Bet sakyk, mielasis L., ar iš tikrųjų į šią realybę žmonės ir žiūri kaip į gyvenimą?

Dar daugiau, brangusis L., būk mums didžiadvasiškumo įkvėpėju. Duok mums idealo meilę, nuo kurios degtų ir nerimtų mūsų širdis. Reikalauk iš mūsų visko, kas kilniausia ir švenčiausia. Nors Tu ir žinai, kad ne visada pasiseks mums tai pasiekti, tačiau nepaliauk raginęs mus kopti vis aukščiau ir aukščiau. Nesakyk, kad mums, pasauliečiams, krikščioniškieji reikalai nerūpi. Jie mums labai rūpi, ir mes esame pasiruošę stoti petys į petį už aukštojo idealo pasiekimą. Mes galime atlikti net ir tai, kas pradžioje gali atrodyti ir per sunku. Bet mums reikia įkvėpimo, kibirkšties, kuri išjudintų miegančią jėgą mūsų krūtinėse. Ši pareiga priklauso kunigui, priklausoma Tau, mielasis L. Tu turi tapti tokiu kunigu, kuris mokėtų ne tik gerai administruoti parapiją, laiku išmokėti skolas, užtaisyti prakiurusį mokyklos stogą, bet ir būti žmonių vadu, kilnu-

William Witkus

Prieplauka

mo ir pasiaukojimo įkvėpėju. Tu negali pasitenkinti sekretoriaus galvosena, lyg tavo darbo valandos pasibaigtų, atlikus klebonijoje budėjimą. Tu negali būti toks, kuris savo malonumą laikytų svarbesniu dalyku už savo šventojo pašaukimo darbą. Tu turi būti lyg nerimstanti kibirkštis, lyg niekada negęstantis švyturys, antrasis Ksaveras, uždegęs net kelis žemynus meile Kristui ir Bažnyčiai...

Daug iš Tavęs laukiame, brangusis L. Bet ir žinome, kad, Dievo malonės padedamas, Tu mūsų neapvils.

Tavo draugas M.

Redakcijos prierašas. Malonu girdėti, kad atsiranda pasauliečių, taip teisingai galvojančių apie kunigo pašaukimą ir pa-

reigas. Tačiau trupučiuką nuostabu, kad dabartiniai lietuviai jaunuoliai nepagalvoja, jog būsimieji kunigai, gerai suprantą šių dienų problemas ir uždavinius, turi kilti iš jų pačių tarpo. Sunku tiksliai nustatyti, kokios yra priežastys, kad mūsų jaunuoliai, nors kartais atrodo labai kilnūs ir pilni aukštų idealų, nepagalvoja, kad ir jie turi tam tikrą pareigą rimtai savęs paklausti, ar jie patys nebūtų tinkami kunigo pašaukimui. Kiekvienas supranta, kad sukurti šeimą yra labai kilnu, bet reikia taip pat atsiminti, kad mums labai trūksta ir ateityje dar labiau truks tu, kurie rūpintųsi žmonių sielų reikalais ir dvasine gerove. O juk nuo to priklausom ir atskiros žmogaus, ir tautų bei žmonių tikroji laimė. Teko kartais nugirsti kokią nors jaunuolį sakant: "Jeigu žinočiau, kad būsiu geras kunigas, tai pasi-

rūpimieji klausimai

AR NE LAIKAS BŪTŲ APIE TAI PAGALVOTI?

* * *

DR. P. MAČIULIS

POPIEŽIUS Jonas XXIII-sis, sušaukdamas pirmąjį Romos miesto ir arkivyskupijos sinodą, jau pradėjo pirmuosius žingsnius Visuotiniam Katalikų Bažnyčios susirinkimui.

Nors tuo tarpu Visuotiniojo susirinkimo programa dar ištisai nepaskelbta, bet jau ir dabar iš kai kurių pareiškimų Vatikane galime atsekti, kad be pagrindinių klausimų bus svarstomi ir kiti bažnyčios gyvenimo klausimai, atsižvelgiant į dabarties laiko dvasią, kad būsiančios paliestos ir kai kurios bažnytinės apeigos bei jų reforma.

rinkčiau šį pašaukimą". Bet juk panašus pasakymas tikėtų kiekvienai profesijai. Kaip kartais pasitaiko blogų kunigų, taip pasitaiko ir blogų daktarų, inžinierių, advokatų. Tačiau juk nuo paties žmogaus priklauso, koks jis bus.

Jeigu kuris nors jaunuolis, baigęs gimnaziją, norėtų būti kunigu jėzuitu arba, be gimnazijos mokslo, jėzuitu broliu, gali kreiptis į Tėvus Jėzuitus, 2345 W. 56th St., Chicago 36, Illinois.

Jau nebe nuo dabar keliamas balsas dėl įvedimo kai kurių bažnytinių apeigų ir pamaldų gimtąja kalba, neličiant šv. Mišių pamaldų. Prieš pusšimtį metų atsiradę ir Lietuvoje keli marijavitai buvo įsivedę visas pamaldas gimtąja kalba.

Mes neimam čia jų sau pavyzdžiu, tik paminim patį faktą, norėdami parodyti, kad gimtosios kalbos pridėti-nėms pamaldoms klausimas nebe naujas, ir, gal būt, niekad tiek nebuvo pribrendęs, kaip dabar.

Gal skaitytojui atrodys keistoka, kodėl tokiu klausimu pasisako ne dvasiškis, o pasaulietis. Norėčiau pasiaiškinti: veik kasdien kai kurias pamaldas atlikinėdamas nusistovėjusia lotynų kalba, dvasiškis gal nė nejaucia reikalo tos rutinos keisti, juoba ir todėl, kad jam čia viskas aišku, kai tuo pat metu eiliniam žmogui viskas neaišku, nesuprantama, neįdomu.

Tai va, čia ir yra tas skirtumas, kodėl tuo klausimu pirmajam tenka pasisakyti ne dvasiškiui, o pasauliečiui.

Būtų labai gerą, kad šituo klausimu dvasiškiškai ne vien pasisakytų, o pasiimtų iniciatyvą iškelti jį ten, kur bus galima, ir taip sutvarkyti mūsų kai kurias pamaldas, kad kiekvienas jų dalyvis ne vien galėtų su Bažnyčia pasimelsti, bet ir jų grožį bei prasmę pajusti ir išgyventi.

Mano giliu įsitikinimu, pirmoj eilėj yra keistina į gimtąją kalbą "Officium defunctorum", gedulingos pamaldos už mirusius, vadinamos egzekvijomis.

99 iš šimto nė nežino, ką reiškia egzekvijos, arba žino tik tiek, kad, mirusio palaikus atgabenus iš koplyčios bažnyčion, du ar trys kunigai su vargoninku, susėdę prie altoriaus, gieda lotyniškai. Kunigai pakaitomis paskaito Šventraščio ištraukas, "užmeta" poterius už mirusio sielą, o dalyviai?... Kaip kam sekasi: mūsų bažnytkaimiuose vyrai būdavo dažniausiai išeina už šventoriaus ir užsirūko pypkutes, moterys, kartas nuo karto pasikosėdamos, pasilieka bažnyčioje.

Kodėl taip būna? Atsakymas labai paprastas: jos ir jie nieko nesupranta, kas ten giedama; bažnyčiose žiemą šalta, žmonės pradeda kojas trankyti, kai jos pradeda stingti, ir to giedojimo nebesigirdi. Gaunasi prastas išpūdis iš tos maldos, kurią atlikti giedoriai tiek skubina, kad ji išvirsta į kažkokį burbuliavimą, besibaigiantį kažkokiu vampėjimu...

O tuo tarpu tų egzekvijose giedamų psalmių ir turinys ir prasmė yra labai ir labai gražiai sutelktos mintys apie žmogų bei jo gyvenimo greit išsišklaidančius šešėlius.

Pavyzdžiui, imu tik pirmuosius kai kurių psalmių posmus, k. a., "Verba mea auribus percipe, Domine, intellige clamorem meum", arba "De profundis clamavi ad Te, Domine", arba "Ego dixi in dimidio dierum meorum, vadam ad portas inferi", ar antifona "In paradisum deducant te angeli", ar pagaliau, išlydint iš bažnyčios, paskutinė psalmė "Benedictus Dominus, Deus Israel, quia visitavit nos oriens ex alto".

Visi šitų psalmių posmai yra tokio neišsakomo grožio, tokie gilūs savo prasme, kad, anot A. Jakšto, dar iki šiolei pasaulinė poezija nieko gražesnio nesukūrė!

O nei mūsų pamaldžios močiutės, nei gerieji tėveliai iš tų egzekvijų ryt dienai nieko iš bažnyčios neišsinešdavo ir neišsineša.

Tai seniai pastebėtas reiškinys, tik dėl pačios, kaip sakiau, rutinos niekas gal nepagalvojo, jog šitas gražias pamaldas būtina atlikti gimtąja kalba, kad kiekvienas dalyvis suprastų.

Reiktų visas pastangas padėti, kad kompetentinga bažnytinė vyresnybė imtųsi iniciatyvos šį gedulingų pamaldų reikalą — egzekvijų giedojimą lietuvių kalba — tvarkyti, nes tam yra proga.

Nemanau, kad, turint viso Šv. Rašto vertimą lietuvių kalba, taigi, ir Psalmių vertimus, susidarytų didelių technišku sunkumu dalį bažnytinio giesmyno paruošti lietuvių kalba.

Nors iki Visuot. Bažnyčios susirinkimo dar turim porą metų, bet tokiam darbui pasiruošti iš anksto būtų labai pravartu.

PEDAGOGINIO LITUANISTIKOS INSTITUTO GLOBOS KOMITETO

A T S I Š A U K I M A S

Mums, žemiau pasirašiusiems, tenka didi garbė, o taip pat ir didi pareiga rūpintis Čikagos Pedagoginio Lituanistikos Instituto moraliniu ir medžiaginiu išlaidkymu.

Kad Pedagoginis Lituanistikos Institutas, kuris išaugo iš Aukštųjų Pedagoginių Lituanistikos Kursų, galėtų ir toliau sėkmingai augti ir atlikti užsibrėžtus lituanistinio švietimo uždavinius, jis reikalingas visų lietuvių dėmesio ir sutelktinės paramos.

Ką duos Pedagoginis Lituanistikos Institutas?

Svetur atsidūrusi lietuviškoji šviesuomenė, nūdien kultūrinį gyvenimą kurianti ar jam vadovaujanti, metas iš meto natūraliu būdu mažėja ir nyksta, o tuo tarpu jau antras tremties dešimtmetis eina, kai retėjančios šviesuomenės eilės maža bepapildomos. O kas bus dar po dešimties metų ir tolimesnėje išeivijos ateityje?

Gyvajai lietuvybei ugdyti, tautinei mūsų kultūrai kurti, kultūriniam gyvenimui vadovauti reikia šviesuomenės prieauglio: lituanistinėms mokykloms mokytojų, organizacijoms vadovų su gilesniu lituanistiniu pasiruošimu, kokį ir teiks Pedagoginis Lituanistikos Institutas.

Instituto Globos Komitetas, pradėdamas savo darbą, pirmiausia kreipiasi į lietuvių akademinį jaunimą, lankantį vietines aukštasias mokyklas, prašydamas nuoširdžiai susidomėti lituanistinėmis studijomis, skiriant ir joms nors dalelę savo energijos ir laiko. Mes žinome, kad profesinis pasiruošimas gyvenimui iš studentijos reikalauja daug įtempto darbo ir daug lėšų, kad idealistinėms studijoms maža belieka laiko ir pinigų; bet gyvieji pavyzdžiai rodo, jog ryžtingam jaunimui tos kliudančios aplinkybės nėra nenugalimos. Štai ir dabar Institutą lankančių klausytojų tarpe yra 20 studentų.

Kreipdamiesi į vyresniąją visuomenės kartą, su didžiu dėkingumu mes prisimename tuos realiuosius patriotus, kurie pinigais jau yra parėmę šį Institutą lankančią studentiją. Instituto užuomazgai, Aukštiesiems Ped. Lituanistikos Kursams, vyresnioji karta sudėjo tiek pinigų, kiek tuo tarpu jų reikėjo.

Tad, džiaugdamiesi gyvu jaunosios kartos idealizmu ir realaus patriotizmo buvimu mūsų visuomenėje, Pedagoginio Lituanistikos Instituto globos tarnybą mes pradedame su šviesiu ir viltingu žvilgsniu ateitin, tikėdamiesi, jog mūsų akademinis jaunimas uoliai lankys Instituto paskaitas, o visuomenė teiks jam reikalingą finansinę paramą.

DR. P. DAUŽVARDIS
Lietuvos Respublikos Konsulas

M. KRIKŠČIŪNAS
Profesorių Draugijos Pirmininkas

J. TAMULIS
LB Švietimo Tarybos Pirmininkas

BR. KRIŠTANAVIČIUS
Tėvų Jėzuitų Vyresnysis

J. JASAITIS
Lietuvių Bendruomenės
Čikagos Apygardos Pirmininkas

DOMAS VELIČKA
Instituto Lektorių Tarybos Atstovas

Čikaga, 1960 m. kovo mėn. 16 d.

Smuikininkui Alfonsui Paukščiui ir pianistui Alvydui Vasaičiui esame labai nuoširdžiai dėkingi už š. m. kovo mėn. 26 d. suruoštą rečitalį "Laiškų Lietuviams" naudai.

"LAIŠKAI LIETUVIAMS" • 2345 WEST 56TH STREET • CHICAGO 36, ILLINOIS

